

Komentosuhteiden järjestely maavoimien joukko- osastojen tai yhtymien joutuessa toimimaan rannikkolohkon alueella.

Kirj. kapteeni L. Sauramo.

Johdanto.

Sodankäynnissä on menestyksen ehtona, että maan kaikki taisteluvoimat, niiden ominaisuuksista tai laadusta riippumatta, muodostavat yhden kokonaisuuden, jossa jokainen osä suorittaa oman tärkeän tehtävänsä sodan päämäärän saavuttamiseksi. Tämä vuorostaan edellyttää eri osien joustavaa keskinäistä yhteistoimintaa ja soveltautumista yhteisen tehtävän asettamiin vaatimuksiin. Taisteluvoimien tarkoituksenmukaisen yhteistoiminnan aikaansaaminen kuuluu vastuunalaiselle johtajalle, ja tuloksellisen yhteistoiminnan edellytykset ovatkin olemassa silloin, kun suhde johtaja — joukot on luonnollinen ja selvä.

On kuitenkin olemassa esteitä, jotka vaikeuttavat yhteistoimintaa ja johtokysymyksen tarkoituksenmukaista ratkaisua. Osa näistä yhteistoimintaa haittaavista esteistä on yhteysteknillistä laatua, mutta eri aselajien välistä yhteistoimintaa haittaa ehkä eniten johtajan vaikeus ymmärtää sen kanssa yhteistoimintaan joutuvan vieraan aselajin ominaisuuksia ja toimintatapoja. Eri-lainen koulutus tekee sen, että oman aselajin merkitystä katsotaan aivan toiselta näkökannalta kuin vieraan aselajin. Lisäksi, kun tähän tulee epävarmuuden tunne jouduttaessa vieraan aselajin toimintapiiriin, jonka mahdollisuuksia ja toimintamuotoja ei tunneta, syntyy helposti ajatus luottaa vain itseensä ja omiin voimiinsa. Tästä helposti joudutaan vieraiden aselajien aliarviointiin ja väärään aselajihenkeen, jonka haitallisia vaikutuksia saatiin

maailmansodassa maksaa täydellä hinnalla, niin vähäiseltä kuin asia näin rauhan aikana useasti tuntuneekin.

Tämä aselajivieraus tulee tuntuvammaksi, kun tulee kysymykseen yhteistoiminta sellaisten aselajien kanssa, jotka joutuvat yhteistoimintaan tavallaan poikkeuksellisesti. Jo tykistön ja jalkaväen keskinäisessä yhteistoiminnassa ilmenee hankauksia, vaikka näiden aselajien jatkuva yhteistoiminta on tavallaan normaalitoimintamuoto niille, ja on näin ollen myöskin ilmeistä, että maavoimien joutuessa toimintaan jonkin merivoimien osan kanssa, tulevat aselajivieraudesta johtuvat haitat vieläkin selvemmiksi. Rauhanaikainen koulutus on pakostakin kulkenut enemmän tai vähemmän omalla suunnallaan ja mahdollisuuksia yhteistoimintaan esiintyy harvoin. Tekniikan nopea kehitys aikaansaa myöskin sen, että eri aselajeissa kunkin on pakko keskittää huomionsa siihen, että hän pysyy aikansa tasalla oman aselajinsa tuntemuksessa, jolloin välttämätön ja luonnollinen seuraus tästä on se, että muut aselajit jäävät pintapuolisemman tuntemuksen varaan. Näin ollen myöskin johtaja, jonka koulutuksellinen pääpaino on ollut aina jossakin määrin rajoitettu häntä lähinnä olevien aselajien piiriin, joutuessaan järjestämään yhteistoimintaa, johon kuuluu hänelle vieraita aselajeja, helposti erehtyy käyttämään näitä siten, että vieraan aselajin erikoisominaisuudet ja tehtävät eivät tule täysin oikeuksiinsa.

Yhteistoiminnan onnistuminen on siis mitä suurimmassa määrin koulutuskysymys. Samalla se on tavallaan myös organisaatiokysymys, kun ottaa huomioon, että mahdollisimman tarkoituksenmukaiset komentosuhteet ovat tärkeänä yhteistoiminnan onnistumisen edellytyksenä. Sekavien komentosuhteiden seurauksena on monta vakavaakin tappiota kärsitty¹, ja kieltämättä on selvää, että komentosuhteissa on pyrittävä mahdollisimman selväpiirteiseen ja samalla luonnolliseen ratkaisuun. Kuitenkin on syytä korostaa, että vaikka tähän on pyrittävä, eivät mahdolliset puutteellisuudet tai epäjohtonmukaisuudet komentosuhteissa kannaksinomaista vastuuta epäonnistumisen sattuessa. Vaikeuksia

---

¹ Esim. Ven.-Jap. sodassa 1904—1905 sekavat komentosuhteet olivat yhtenä tärkeänä syynä venäläisten rannikkopuolustuksen heikkoon toimintaan. Vertaa: Polmann, Der Küstenkrieg.

tässä suhteessa tulee aina esiintymään, mutta niiden liioittelu vain johtaa vaikeampiin hankauksiin ja jos vaikeuksia tässä suhteessa ilmenee, on ne pyrittävä liioittelun sijasta voittamaan. Pääasiallan loppujen lopuksi on se, että edullinen taisteluratkaus saadaan aikaan. Näin ollen useimmiten onkin onnistumisen tai epäonnistumisen alkusyy etsittävässä *johtajien henkilökohtaisista ominaisuuksista*. Hyväkään organisaatio ei vastaa vaatimuksia silloin, jos eri johtajien välillä ei ole halua ymmärtää toisiaan, ja jos ei muisteta, ettei mikään aselaji eikä taisteluvoimien osa ole ainoastaan itseään varten, vaan että se on vain yksi rengas yhteisessä tehtävässä, jossa sen toiminta kiinteästi toisten toimintaan liittyen tarkoittaa aina yhteisen päämäärän saavuttamista.

On syytä tuoda esille, että kysymys komentosuhteiden järjestelystä maavoimien joukko-osastojen ja yhtymien joutuessa toimintaan rannikkolohkojen kanssa ei ole vailla merkitystä. Tämä tulee ehkä selvimmin esille jos ajattelemme, mille periaatteille rannikkopuolustuksemme pohjautuu ja mikä osuus maavoimilla on siihen nähden.

Maamme sotilasmaantieteelliset olosuhteet ja voimavaramme tekevät yhdessä sen, että meidän puolustusvoimiemme tehtäväksi on annettu pysähdyttää vihollisen päävoimien hyökkäys Karjalan kannaksella. Tämä on siis *puolustusvoimiemme päätehtävä*. Kaikki muu toiminta on oltava siten suunniteltua, että se auttaa tämän päätehtävän suoritusta. Tähän päätehtävään on myös kaikki mahdolliset voimavaramme käytettävä, samalla kun sivutehtäviin käytetään ainoastaan sen verran, että kenttäarmeijamme päätehtävän onnistumista ei vaaranneta. Yksi näistä sivutehtävistä ja samalla ratkaisevan tärkeä on rannikkopuolustus. On siis ratkaistava, mitä voimia tähän tehtävään on käytettävä, jotta taattaisiin kenttäarmeijan toimintamahdollisuudet ja samalla riittävästi suojattaisiin niitä arvoja, jotka voivat olla vihollisen mereltä käsin odotettavien hyökkäysten kohteena. Lähemmin tarvitsematta asiaa perustella, voidaan myöntää, että laivastolla yksin ei ole mahdollisuuksia suoriutua rannikon puolustamisesta mm. jo sen takia, että laivastomme tulee aina olemaan siksi heikko, että se ei voi ajatella jatkuvaa meriherruutta Suomenlahdella tai Laatokalla ja lisäksi siksi, että laivastomme päätehtävänä tulee olla

kauppayhteyksiemme suojaaminen. Rannikkopuolustuksemme jää siis muiden aselajien tehtäväksi, ja rannikkopuolustuksen rungon muodostaa meillä rannikkotykistö tähän liittyvine vartio-, tähystysym. elimineen sekä liikkuvine reserveineen. Jos haluamme rannikkopuolustuksen niin vahvaksi, että se varmasti kestäisi vihollisen suurisuuntaisetkin yritykset omin voimin, olisi pakko sitoa rannikkopuolustukseen pitkää rannikkoa silmällä pitäen niin suuria voimia, että se ei enää vastaisi jo edellä esittämäni periaatetta voimien ekonomisimmasta käytöstä. Rannikkopuolustuksemme tehtävänä on kyllä estää kaikki vihollisen rannikkoa vastaan tekemät yritykset, mutta esim. suurin voimin ja perusteellisesti valmisteltua maihinnousua ei se omin voimin ajan mittaan pystyne torjumaan, vaan on tällöin maavoimien käyttö tähän välttämätön. Tällöin on rannikkopuolustuksen tärkein merkitys uhatulla kohdalla siinä, että se pystyy viivyttämään, kunnes vastatoimenpiteisiin on ryhdytty ja voimia on keskitetty uhatulle paikalle. Yhteistoiminta tulee siis kysymykseen silloin, kun rannikkopuolustus toimii sille vaikeissa olosuhteissa ja ylivoimaa vastaan. Tällöin on luonnollista, että torjuntatoimenpiteitten menestyminen riippuu siitä, miten tarkoituksenmukaisesti ja miten hyvin rannikkopuolustusvoimien toimintaan liittyen lisävoimien käyttö tapahtuu. Tämä voimien käytön suunnittelu jo sellaisenaan osoittaa, että puolustustoimenpiteet tulevat perustumaan tällaisissa tapauksissa rannikkopuolustusvoimien ja maavoimien yhteistoimintaan. Kun yhteistoiminta tulee vielä esille muissakin tapauksissa, riippuen yleisestä tilanteesta ja sotilasmaantieteellisistä olosuhteista, lienee kysymys komentosuhteitten järjestelystä, joka on eräs yhteistoiminnan onnistumisen perusedellytyksiä, siksi tärkeä, että sen lähempi selvittely vastannee tarkoitustaan.

Mitä *ohjesääntöihimme* tulee ei niistä kysymykseen komentosuhteiden järjestelystä löydy riittävää selvyyttä, koska niissä rannikkopuolustuskysymys on jäänyt hyvin pienelle osuudelle. K.O. II. VIII Luku: »Maihinnousut ja niiden torjuminen» on vielä ilmestymättä ja K.O:n yleisessä osassa annetaan vain yleiset suunta-
viivat. Tässä viimeksimainitussa ohjesäännössä käsitellään rannikkopuolustuskysymystä lisäksi sen kenttäarmeijasta erillään olevana puolustuksen osana, mutta sen suhteesta kenttäarmeijaan

niillä rannikon osilla, jotka välittömästi joutuvat kenttäarmeijan sotatoimien piiriin, ohjesääntö sellaisenaan voi antaa erheellisen kuvan. Komentosuhteistakin tässä mm. mainitaan, että »paikallista laatua olevien rannikkopuolustuselimien johtamista varten rannikko jaetaan tarpeelliseen määrään meripuolustuksen päällikön alaisia rannikkolohkoja, jotka —». Tätä ei sellaisenaan voida kuitenkaan noudattaa rannikkolohkon ollessa kenttäarmeijan sotatoimialueella, koska tämä ei vastaa täydellisesti organisaatiomme vaatimuksia ja koska lohkon merkitys kenttäarmeijan sotatoimiin on tällöin aivan toinen kuin lohkon ollessa sen sotatoimialueen ulkopuolella, jolloin olosuhteet asettavat toisenlaisia vaatimuksia myös komentosuhteiden järjestelylle. Koska meillä, huomioon ottaen maantieteellisen asemamme ja rannikkopuolustustehtävämme laadun, voidaan aina laskea kenttäarmeijan ainakin toisella sivustallaan nojaavan mereen, liittyy aina osa rannikkopuolustuksestamme välittömästi kenttäarmeijamme sotatoimiin, joten rannikkopuolustuksen tämän osan yhteistoiminnan järjestely kenttäarmeijan kanssa vaatisi ohjesäännössäkkin oman huomionsa.

Komentosuhteiden järjestelyyn nähden, kysymyksen ollessa rannikkolohkosta, on siis huomioon otettava, mikä merkitys lohkolla sen paikallisen asemansa takia on koko rannikkopuolustukselle tai kenttäarmeijalle. Tämän vuoksi onkin tässä esityksessä kysymys käsitelty kahdessa osassa, joista edellisessä osassa selvitetään kysymystä rannikkolohkon liittyessä tai yhtyessä alueellisesti kenttäarmeijan varsinaiseen sotatoimialueeseen ja jälkimmäisessä tapausta, kun lohko on kenttäarmeijan varsinaisen sotatoimialueen ulkopuolella.

A. Komentosuhteiden järjestely rannikkolohkon liittyessä tai yhtyessä alueellisesti kenttäarmeijan varsinaiseen sotatoimialueeseen.

1. Yleistä.

Lähtökohtana komentosuhteiden järjestelylle siinä tapauksessa, että rannikkolohko liittyy tai yhtyy alueellisesti kenttäarmeijan sotatoimialueeseen on se tosiasia, että tällöin kenttäarmeija ja rannikkopuolustus muodostavat yhden kokonaisuuden, jossa pätekkijänä on

kenttäarmeija. Jo vihollisen mereltä päin kohdistuvien hyökkäysten kohde ja rannikkopuolustuksen suoritus tapa osoittavat, että rannikkopuolustusta ei voida suorittaa irrallisena kenttäarmeijasta, vaan tähän liittyen ja kenttäarmeijan vaatimukset huomioon ottaen.

Rannikkolohko käsiteltävässä tapauksessa tavallaan liittyy varmistavana ja avustavana osana kenttäarmeijaan tai lähemmin sanoen johonkin sen sotatoimiyhtymään tai joukko-osastoon. Kysymys komentosuhteiden järjestelystä tuntuisi näin ollen olevan mutkattomimmin järjestettävissä siten, että rannikkolohko alistettaisiin ko. yhtymälle tai joukko-osastolle, jonka komentaja sitten hoitaisi jatkon. Tällainen ratkaisu tietenkin on ainoa luonnollinen, jos siten myös taataan paras järjestely yhteistoiminnan tehokkuudelle käytännössä. On kuitenkin tekijöitä, jotka vaikuttavat, että tällaisella ratkaisulla ei päästä aina kaikkein parhaaseen tulokseen ja että yhteistoiminnassa tulee vielä esille muitakin näkökohtia, jotka vaikuttavat komentosuhteiden järjestelyyn ja vaativat sen vuoksi huomiota osakseen.

Komentosuhteiden järjestelyyn rannikkopuolustuksen ja maavoimien välisessä yhteistoiminnassa vaikuttavat suuresti paikalliset olosuhteet ja tilanteen asettamat vaatimukset, jotka eri tapauksissa voivat olla hyvinkin vastakkaiset. Kysymykseenhän voi tulla tapauksia, joiden laatua ei voida etukäteen arvioida. Näin ollen ei olisi tarkoituksenmukaista tässä tutkielmassakaan pyrkiä luomaan sääntöjä, jotka soveltuisivat jokaiseen ehkä käytännöllisesti toisarvoiseenkin tapaukseen, vaan esityksen tarkoituksena on tuoda esille näkökohtia, jotka vaikuttavat kysymyksen ratkaisuun ja joihin nojautuen perusteet tarkoituksenmukaisimpien komentosuhteiden järjestelylle olisivat löydettävissä.

2. Kenttäarmeijan sivustaa suojaavan rannikkolohkon alistaminen lähimmälle joukko-osastolle tai sotatoimiyhtymälle.

a) Lohkon merkitys muuhun rannikkopuolustukseen ja kenttäarmeijaan nähden.

Meri ei muodosta viholliselle sellaista estettä, että mereen nojautuvan joukko-osaston tai yhtymän sivustaan kohdistuva uhka olisi tältä sivustalta hävinnyt. Vihollisen toimintamahdollis-

suudet sivustaa vastaan ovat kyllä vaikeutuneet ja huomattavasti rajoitetut, mutta eivät kuitenkaan olemattomat, vaikka vihollisen toimintatapa mereltä käsin on toinen kuin maarintamalta. Jos vihollinen ylittämällä tämän esteen siirtää maajoukkoja sivustaan, on vaikutus joukon taisteluun aivan sama kuin missä hyvänsä maataistelussa.

Jokainen johtaja on arka joukkonsa sivustasta ja on luonnollista, että hän myös toimintaa suunnitellessaan kiinnittää tähän huomiota. Jos jollakin osastolla on tehtävänä vain jonkin joukon sivustan suojaaminen on luonnollista, että tämän joukon johtajalla täytyy olla oikeus puuttua sivustaa suojaavan osaston tehtävän suorittamiseen. Samalla tavoin tuntuu luonnolliselta, että jos *rannikkolohkon päätehtävä* on jonkin yhtymän tai joukko-osaston sivustan suojaaminen, kuuluu lohko lähinnä tämän joukkoyhtymän johtoon. Lohko on avustavana ja varmistavana osana joukon taistelutoiminnassa, ja tällöin luonnollisena ratkaisuna johtokysymykselle olisi alistaa lohko tällä joukko-osastolle tai yhtymälle.

Jos rannikkolohkon tehtävä rajoittuisi tähän sivustan suojaamistehtävään, olisi alistuskysymys useimmiten verraten yksinkertaisesti ratkaistavissa. Jättämällä toistaiseksi muut alistukseen vaikuttavat näkökohdat huomioon ottamatta on syytä tarkastella, missä määrin rannikkolohkon tehtävä rajoittuu yksinomaan yhteistoimintaan lähimmän joukko-osaston tai yhtymän kanssa. Tällöin on ennen kaikkea harkittava *millä tavoin rannikkolohko on osana muusta rannikkopuolustuksesta* ja miten lohkon irroittaminen sen luonnollisesta yhteydestä heikentää rannikkopuolustuksen tehoa.

Sotilasmaantieteelliset olosuhteet ja rannikkotaistelujen luonne tekevät mahdolliseksi lisätä puolustuksen tehokkuutta käyttämällä hyväksi rannikon tarjoamia olosuhteita ja etuja kullakin rannikon kohdalla. Nämä valmistelut kehittyvät jo rauhan aikana, ja ne muodostetaan ko. meririntaman rannikkopuolustuksesta vastaavan henkilön johdolla. Tällä tavoin saavutetaan yhtenäisyys suunnitelmissa, mutta samalla myös johtajien henkilökohtainen tuntemus. Se, että tällä yhtenäisyydellä on myös käytännöllistä merkitystä, selviää, kun lähemmin tarkastelemme rannikkopuolustuksen toimintatapoja.

Jo se tosiasia, että vihollinen käyttää liikkumiseen pääasiassa vesitietä, tekee *rannikkotaistelujen luonteeseen* toisenlaiseksi kuin maataisteluiden. Vihollisen liikkuvaisuus tekee mahdolliseksi etukäteen arvioida varmuudella vihollisen toimintakohdetta. Eri rannikkokohtiin nähden hyökkäystodennäköisyys on kyllä suurempi tai pienempi, mutta hyökkäyskohteen valinta ja aloite ovat joka tapauksessa vihollisella. Tähän perustuen puolustajan on pystyttävä muodostamaan painopiste sinne, mihin vihollisen ratkaiseva hyökkäys kohdistuu, sillä kaikkialla ei puolustaja yhtä aikaa voi olla riittävän vahva. Täten rannikko muodostaa puolustuslinjan, jossa suojattavien kohteitten merkityksen mukaan rannikkopuolustuksen vahvuus vaihtelee, mutta painopisteen muodostamiseksi puolustajalla on oltava riittävän voimakkaat liikkuvat reservit, jotka ovat meririntamasta vastuussa olevan johtajan käytettävissä. Tämän voimien käytön periaatteen vuoksi muodostaakin aina määrätyn meririntaman puolustus enemmän tai vähemmän kiinteän kokonaisuuden, jonka johto pyritään keskittämään yhden henkilön käsiin.

Rannikkoon kohdistuvan vaarallisimman hyökkäyksen, maihinnousuoperaation valmistelut, sekä ajan ja hyökkäyskohteen pyrkii vihollinen salaamaan mahdollisimman kauan. Jotta puolustajalla olisi mahdollisuus ajoissa muodostaa painopiste uhatulle kohdalle, hänen on kaikin keinoin ja mahdollisimman ajoissa saatava selko kaikista vihollisen toimenpiteistä, ja mahdollisuuden tähän antaa tehokas *tiedustelu- ja tähystyspalvelus*. Tiedusteluelinten ekonomisen käytön takia suoritetaan tiedustelu parhaiten meririntaman päällikön johdolla. Hän valvoo tiedustelun avulla vihollisen kaikkia toimenpiteitä riippumatta siitä, mihin kohtaan tai mille lohkolle hyökkäys on odotettavissa, joten myös tiedustelusta jollekin joukko-osastolle tai yhtymälle alistettua lohkoa varten huolehtii ainakin osittain meririntaman päällikkö. Mitä tähystyspalvelukseen tulee, on huomioon otettava, että sotilasmaantieteelliset olosuhteet tekevät meille sangen usein mahdolliseksi vihollisen laivaston liikkeiden seuraamisen rannikolta käsin. Pitkin rannikkoja olevat tähystysasemat muodostavat yhtenäisen verkon, joiden on oltava jatkuvassa ja kiinteässä yhteydessä keskenään, jotta niiden keskinäisten mittausten ja ilmoitusten perusteella oltaisiin vihollisen meritoiminnasta jatkuvasti selvillä. Jos

siis jonkin lohkon elimet osallistuvat tällaiseen tähytyspalvelukseen, on niiden normaalin yhteys aina säilytettävä, vaikka lohko alistettaisiin maavoimille.

Tiedustelun nähden on kuitenkin olemassa seikkoja, jotka liittävät lohkon myöskin sen kanssa yhteistoiminnassa olevaan joukko-osastoon tai yhtymään. On luonnollista, että vaikkakin lohkon tiedustelu suoritetaan rannikkopuolustuksen omien elimien toimesta, niin kenttäarmeijaan kuuluvan joukon johtajan täytyy olla tietoinen siitä, mitä vihollinen suunnittelee hänen sivustassaan. Nämä tiedot hän voi kyllä saada lohkon olematta alistettu hänelle (K.O. II, 80), mutta jos hän haluaa puuttua tiedustelun suoritukseen sen tehokkuutta lisätäkseen, on hänellä vaikeuksia, jos lohko ei kuulu hänen johtoonsa. Tiedustelutehtäviä voidaan määrätyissä tapauksissa yhdistää myös lohkon ja maavoimien etuja silmällä pitäen. Mainittakoon mahdollisuus, että esim. sotatoimiyhtymä voi tiedusteluja järjestäessään antaa tehtävät ilmavoimilleen siten, että ne näitä sanottavammin rasittamatta voivat ulottaa tiedustelun myös osittain meririntamalle.

Tykistöllisesti rannikkopuolustuksen taistelutoiminta liittyy kiinteäksi kokonaisuudeksi. Rannikon jako lohkoihin on kyllä suoritettu siten, että määrätty rannikonosa, jossa on jokin tärkeä suojakohde, muodostaa oman lohkonsa, jolloin tavallisesti tykistökin muodostaa oman ryhmänsä. Tästä huolimatta liittyy usein lohkojen rajojen läheisyydessä oleva eri lohkojenkin tykistö toisiinsa siten, että niiden yhteistoiminta ampumateknillisesti on mahdollinen. Tätä yhtenäisyyttä lisäävät vielä nykyaikaisen tykistön pitkät ampumamatkat ja mittausverkostossa mittausasemien väliset suuret välimatkat riittävän kannan aikaansaamiseksi. Silloin kun eri lohkoilla olevien linnakeryhmien tuli on ampumateknillisesti keskitettävissä, on kaikkien näiden aseiden *tulenjohdon* oltava myös kiinteästi yhdistettävissä. Tämän ampumateknillisen yhteenkuuluvaisuuden ei tarvitse kylläkään olla suoranaisena esteenä lohkon alistamiselle jollekin maavoimien yhtymälle, mutta se osoittaa kuitenkin, miten lohko voi olla kiinteänä osana siihen liittyvään rannikkopuolustukseen.

Lohkon alistuskysymystä ratkaistaessa on siis harkittava, onko lohkon merkitys rannikkopuolustuksen kokonaisuudelle niin suuri, että sen irrottaminen tästä luonnollisesta alistussuhteestaan tuot-

taisi vaikeuksia rannikkopuolustuksen tehokkaalle suoritukselle. *Sotilasmaantieteelliset olosuhteet ja lohkon puolustuksen järjestely* ja vahvuus osoittavat kuitenkin, mikä on lohkon merkitys ja osuus muuhun rannikkopuolustukseen nähden. Useinhan lohko on jo niin erillään tärkeimmistä suojakohteista, että sen merkitys tämän takia on vähäisempi, tai lohko muuten käsittää sellaisen rannikon osan, että sen puolustus on toisarvoista. Tällöin lohkon puolustusvoimakin voi olla pienempi ja siltä voi puuttua esim. kokonaan rannikkotykistö, jolloin lohkon merkitys tykistöllisessä suhteessa rannikkopuolustukselle on olematon ja alistukselle siinä suhteessa ei ole esteitä. Jos sen osuus lisäksi tähytys- ja vartiopalvelukseen on vähäinen, on tämänkin takia sen kiinteys rannikkopuolustuksen kokonaisuudelle vähäisempi, ja sen ollessa yhteistoiminnassa maavoimien kanssa ei sen alistamiselle liene esteitä.

Alistuskysymystä ei kuitenkaan voida ratkaista yksinomaan sillä perusteella, miten suuri merkitys lohkolla on rannikkopuolustuksen kokonaisuudelle tai kenttäarmeijan yhtymälle tai joukko-osastolle. Kysymykseen vaikuttavat myös ne käytännölliset tekijät, jotka määräävät, missä määrin sotatoimiyhtymän tai joukko-osaston komentajalla on mahdollisuudet johtaa lohkon puolustusta ja miten alistamisen yhteydessä esiintyvät muut tekijät vaikuttavat rannikkopuolustukseen tai sen ja maavoimien väliseen yhteistoimintaan.

b) *Yhteydet.*

Johtajan on valittava paikkansa siten, että hänellä on siitä mahdollisuudet saada yleiskuva koko taistelun kulusta jonkin yksityiskohdan saamatta vaikeuttaa kokonaiskäsityksen saamista ja että johtajalla on hyvät yhteydet johdettaviinsa, jotta hän käskyillään voisi puuttua taistelun kulkuun. Huomioon ottaen juuri *johtamismahdollisuudet* tuntuu siltä, että joukko-osaston tai yhtymän johtajalla olisi lähinnä parhaat mahdollisuudet puuttua käskyillään rannikkolohkon toimintaan. Johtaja on selvillä tilanteesta omalla toimintasuunnallaan, joten hänellä on parhaat edellytykset antaa rannikkolohkolle tehtävät siten, että ne soveltuvat maavoimien tilanteeseen. Joskin ko. korkeampi rannikkopuolustuksen johtaja on tietoinen tapahtumien kehityksestä

meririntamalla, on hänen vaikea johtaa lohkoa siten, että sen toiminta kiinteästi liittyisi maajoukkojen toimintaan. Lisäksi on tässä otettava huomioon, että näin lähellä taistelevia maavoimia on vihollisen toiminta rannikkoa vastaan enemmän taktillista laa-
tua, jolloin hyökkäysten torjuminen vaatii nopeaa toimintaa, jonka toiminnan johtamiseen suuremmat mahdollisuudet ovat sillä johtajalla, joka olisi lähempänä toiminta-aluetta.

Joskin tuntuisi luonnolliselta, että lohkon kanssa yhteistoiminnassa olevalla maavoimien johtajalla olisi paremmat mahdollisuudet *yhteysteknillisesti* johtaa rannikkolohkoa kuin lohkon lähimmällä ylemmällä johtajalla, on usein johtajien paikasta huolimatta tilanne päinvastainen. Rannikkopuolustuksen organisaatiosta ja toimintatavasta johtuu, että rannikkopuolustus muodostaa myös yhteysteknillisesti kokonaisuuden. Rannikkopuolustuselinten välillä on jo rauhan aikana suunniteltu yhteydet ja saarilla oleviin linnakkeisiin ja muihin tärkeämpiin paikkoihin on permanenttulinjat tai kaapelit. Tällöin on selvää, että yhteydet on rakennettu siten, että johtamista varten on yhteys olemassa. Jos taas ajatellaan kenttäarmeijaa, niin siinä yhteydet joudutaan suurimmaksi osaksi rakentamaan taisteluiden aikana ja niiden kehittymisestä riippuen. Samoin esikuntien paikat vaihtuvat riippuen tilanteen kehityksestä, ja näin ollen jostakin esikunnasta yhteyden pito lohkon esikuntaan riippuu paljon näistä tekijöistä, joiden haitallinen vaikutus tuntuu erikoisesti liikuntasodassa. Eihän myöskään ole odotettavissa, että ainakaan taisteluiden ensi vaiheessa rakennettaisiin yhteys lohkon esikuntaan, vaan viestirunko pyritään saamaan ensi sijassa valmiiksi päätoimintasuuntaan mahdollisimman nopeasti. Jos lohkon komentaja vielä tilanteen kehityksen takia paremmin taistelua johtaakseen on pakotettu siirtymään jollekin saarelle, saattaa pitkään aikaan olla mahdotonta saada ainakaan puhelinyhteyttä maavoimiin, kun taas lähinnä korkeampaan rannikkopuolustuksen johtajaan lohkon komentajalla olisi jatkuva yhteys.

Näyttää siis useimmiten olevan vaikeampaa järjestää hyvä yhteys maavoimien johtajan ja lohkon komentajan välille kuin rannikkopuolustuksen omien johtajien kesken rannikkopuolustuksen sisäisiä yhteyksiä käyttäen. Jos komentopaikat ovat lähellä toisiaan ja yhteydet hyvät, niin silloin ei luonnollisestikaan yhteys-

kysymys aseta estettä lohkon alistamiselle, jos se muuten näyttää olevan edullista.

Yhteyskysymys vaikuttaa myös osaltaan, *mille johtoportaalte rannikkolohko olisi alistettava*, jos sellainen tulisi kysymykseen. Edellä jo mainittiin, että yhteyden ylläpitoa vaikeuttaa se, että kenttä-armeijan komentopaikat ovat vaihtuvia. Tämä viittaisi siis siihen, että alistus olisi suoritettava aina mieluummin korkeammalle johtoportaalte, koska sen esikunta on paikallisesti pysyvämpi. Huomioon on otettava myös lohkon suojattavan *rantaviivan pituus* ja kuinka suuri osa siitä on ko. yhtymän tai joukko-osaston alueella. Tällöin ei voida alistaa lohkoa sellaiselle yhtymälle, joka tämän vuoksi joutuisi hoitamaan asioita, jotka kuuluvat sen sota- toimialueen ulkopuolelle ja siten joutuisi kiinnittämään huomionsa taaksepäin. Tuntuuhan esim. luonnottomalta, että jos joukon toiminta-alueeseen joutuisi vain esim. $\frac{1}{3}$ lohkon puolustettavasta rantaviivasta, että lohko alistettaisiin tälle joukolle. Tällöin johto jo kuuluu rannikopuolustuksen tai korkeammalle kenttäarmeijan johtoportaalte, koska silloin myös rannikkoon kohdistuvat sota- toimet vaikuttavat siten, että vastatoimenpiteetkin kuuluvat lähinnä näille johtajille. Meikäläisiä olosuhteita ajatellen lienee yleensä *armeijakunnan komentaja* se kysymykseen tuleva kenttä- armeijaan kuuluva johtaja, jolle lohkon alistaminen olisi suoritettava. Tästä olisi lisäksi se etu, että tällöin myöskin rannikopuolustuk- sen vaatimukset tulisivat paremmin huomioon otettua kuin silloin, kun lohko on alistettuna divisioonalle, jonka toimintapiiri rajoittuu enemmän kuin armeijakunnan taktillisten kysymysten alalle. Tästä huolimatta saattaa joskus alistus tulla mahdolliseksi pienemmänkin kenttäarmeijan osan ollessa kysymyksessä. Jos lohkon merkitys rannikopuolustukseen nähden on vain paikallista laatua ja sen miehitysjoukot vähäiset ja jos lohkon päätehtäväksi muodostuu yhteistoiminta ko. joukon kanssa, voi alistus olla mahdollinen silloinkin kun kysymyksessä on joukko-osasto, esim. jv.rykmentti. Tällainen tapaus saattaa tulla kysymykseen esim. jollakin rannik- koon nojautuvalla operaatioalueella, jossa jokin joukko-osasto voi kenttäarmeijasta erillään joutua suorittamaan operatiivista laatua olevaa tehtävää.

c) *Johtajan vaikutus rannikkolohkon taisteluun.*

Edellä on osoitettu miten rannikkolohkon toiminta on defensiivistä, vihollisen toiminnasta riippuvaa. Tämän vuoksi suurimaksi osaksi aikaan nähden toiminta rajoittuu vartio-, tähystys- ja tiedustelupalvelukseen. Tämä tapahtuu niiden suunnitelmien ja sen järjestelyn mukaan, mikä rannikkopuolustuksessa on laadittu. Tähän toimintaan ei siis myöskään sotatoimiyhtymän tai joukko-osaston komentaja pääse suurestikaan *käskyillään* vaikuttamaan, mutta sen sijaan tämä toiminta vaatii rannikkopuolustuselinten keskinäistä yhteistoimintaa. Samalla tavoin rannikkopuolustuksen rungon, rannikkotykistön, taistelu merelle päin on vihollisesta riippuvaa. Taistelun alkaminen ja jatkuvuus riippuu vihollisesta. Ammunnan valmistelu, tulen avaus, sen keskittäminen ja yleensä tulen manövreeraus tapahtuu vihollisesta, ampumamahdollisuuksista ja linnakkeiden taistelukyvyystä riippuen, eikä siihen maavoimien komentajalla ole mahdollisuuksia puuttua, vaan tämä taistelu tapahtuu sen järjestelyn ja komentosuhteiden ollessa voimassa, jotka rannikkopuolustuksen tehokkuutta silmällä pitäen on suunniteltu. Näin ollen lohkon alistaminen maavoimien komentajalle olisi tässä suhteessa vailla käytännöllistä merkitystä.

Jokseenkin samoilla perusteilla voidaan myös osoittaa, että rannikkolohkon komentajan lähinnä ylemmällä esimiehellä on myös pienet mahdollisuudet puuttua taisteluun käskyillään sen niissä vaiheissa, josta edellä on ollut kysymys. Lohko suorittaa tehtävänsä jokseenkin samalla tavoin merelle päin lohkon komentajan johdolla, olipa se kenelle hyvänsä alistettu. Etuna sen normaalisille komentosuhteille on kuitenkin, että rannikkopuolustuksen omat johtajat omaavat asiantuntemuksen rannikkopuolustukseen nähden ja siten voivat paremmin valvoa lohkon toiminnan järjestelyä ja yhdenmukaistaa sen muun rannikkopuolustuksen kanssa. Lisäksi on huomioon otettava, että johtaja valitsee paikansa siten, että hän on aina riittävän lähellä uhatuinta lohkoa ja voi tällöin puuttua käskyillään lohkon toimintaan, vieläpä eri lohkojen taktilliseen tulitoimintaan nähden. Tällaista mahdollisuutta ei tietenkään voi olla kenttäarmeijan johtajalla, kun ottaa huomioon mikä on hänen päätehtävänsä, johon hän huo-

mionsa kiinnittää ja jonka päätehtävän mukaan hänen on komento-paikkansakin valittava.

Taistelun kulkuun on johtajalla mahdollisuus vaikuttaa paitsi käskyillään, myöskin *reserveillään* (K.O. II 72, 74). Se johtaja pääsee vaikuttamaan tehokkaimmin taistelun kulkuun, jolla on siihen käytettävissään voimakkeinoja, siis reservejä, ja hänellä pitäisi silloin olla käskyvalta siihen osastoon nähden, jonka taisteluun hän reserveillään voi puuttua. On siis syytä tarkastella kumpi johtaja, sotatoimiyhtymän tai joukko-osaston, vaiko rannikkolohkon oma lähinnä ylempi johtaja voi tehokkaimmin puuttua rannikkolohkon taistelun kulkuun.

Rannikkopuolustuksessa on lähinnä ylempi johtaja MeV:n kom. MeV:n kom:illa on käytettävissään *yleiset rannikkopuolustusvoimat* (K.O. yleinen osa 127), jotka hän voi heittää eri rannikkolohkoille. Hänellä siis on mahdollisuus puuttua taistelun kulkuun maavoimilla, ilmavoimilla sekä tarpeen vaatiessa myös laivastolla.

Toinen kysymykseen tuleva johtaja olisi sotatoimiyhtymän tai joukko-osaston komentaja, ja on siis arvioitava, millä johtajalla on suuremmat mahdollisuudet todella asioihin vaikuttavalla tavalla puuttua rannikkolohkon taisteluihin. Kysymykseenhän tulee reservien käyttö silloin, kun vihollinen on suorittanut maihinnousun tai välittömästi sillä uhkaa. Tällöin on koko torjunnan perusehtoina nopea reservien keskitys uhatulle paikalle, mutta sinne, mihin maihinnousu todella tapahtuu. Tähän paikan määrittelyyn ja vastatoimenpiteitten sovitteluun on rannikkopuolustuksella itsellään parhaat mahdollisuudet, koska sen taholta tiedustelun avulla jatkuvasti voidaan seurata vihollisen toimenpiteitä. Päähyökkäyskohteen tullessa selville on siihen kaikki voimat keskitettävä, ja jos tämä hyökkäyskohde olisi maavoimille alistetun rannikkolohkon alueella, olisi siis näiden yleisten rannikkopuolustusvoimien käyttö tässäkin tapauksessa luonnollinen. Tällöin lohkon alistamisesta kenttäarmeijalle olisi epäkohtana, että näiden voimien käyttö suuntautuisi lohkolle, johon nähden maavoimien johtajalla olisi käskyvalta, ja MeV:n kom:n mahdollisuudet vaikuttaa taistelun kulkuun rajoittuisivat juuri sen ratkaisevimmissa vaiheissa.

Toisaalta on otettava huomioon, että vaikka olisi edullista, jos maavoimien johtaja näin vapautuisi huolehtimasta rannikko-

puolustuksesta jättämällä tehtävän kokonaan rannikkopuolustuksen voimien varaan, ei käytännössä voida laskea siihen, että nämä yleiset rannikkopuolustusvoimat olisivat ne reservit, jotka lähinnä hoitaisivat maihinnousutorjunnan kenttäarmeijan sivustalla olevalla loholla. On lähdettävä siitä, että vihollinen suunnitellessaan maihinnousun, jolla on vähääkään laajakantoisempi päämäärä, suuntaa sen mieluummin taaemmaksi, eikä siis suoraan sinne, missä kenttäarmeijan taisteluvoimat ovat ja missä sen maihinnousu täten voisi kokonaan tyrehtyä alkuunsa. Rannikkopuolustukseen käytettävät yleiset voimatkin lienevät tämän vuoksi kauempana, kenttäarmeijan varsinaisen sotatoimialueen ulkopuolella. Siten esim. MeV:n kom:n alaiset yleiset rannikkopuolustusvoimat on sijoitettu siten, että niitä voidaan käyttää sellaistenkin maihinnousuyritysten torjuntaan, joiden tarkoituksaan ei ole vaikuttaa välittömästi kenttäarmeijan sotatoimiin.

Kenttäarmeijan taisteluvoimien sivustaan mereltä suoritettut todennäköisimmät yritykset ovat päämäärältään rajoitetumpia. Useimmiten maihinnousut ovat vain taktillista laatua, ja nämä toimenpiteet vaativat aina nopeita tilanteen mukaisia vastatoimenpiteitä. Ylempi rannikkopuolustuksen johtaja tuskin voi suunnitella näitä vastatoimenpiteitä niinkuin lähempänä oleva johtaja, eikä hänen reservinsä ehdi ajoissa paikallekaan. Näin ollen taistelun ratkaisevat ensikädessä *sotatoimiyhtymän tai joukko-osaston reservit*. Jos taistelu pitkittyy niin, että se on vielä ratkaisematta, kun mahdollisesti rannikkopuolustuksen yleiset voimat ovat paikalla, on tilanne todennäköisesti jo siksi uhkaava, että sen selvittämiseen on käytettävä sellaisia voimia, että ne vahvuudeltaan ylittävät rannikkopuolustuksen yleiset reservit. Vaikka näin ei olisikaan, on maihin nousseen vihollisen tuhoaminen jo tavallaan maavoimien taistelu, eikä tämän johtaminen enää kuulu rannikkopuolustukseen kuuluvan johtajan toimintapiiriin. MeV:n kom:n osuus reservin käyttöön, mikäli se tässä tapauksessa tulee kysymykseen, olisi siis pääasiassa siinä, että reservi ajoissa tulee oikeaan paikkaan, mutta varsinaisen maalla suoritettavan taistelun johtaa parhaiten paikalla oleva korkein maavoimien johtaja, jolle kaikki samaan tehtävään määrätyt joukot voidaan alistaa.

On myöskin eräs näkökohta, joka on huomioon otettava. Jos lohko ei ole alistettu kyseessä olevalle kenttäarmeijaan kuuluvalla

johtajalle, saattaa syntyä epäselvyyttä, kuka johtaja maihinnousutapauksessa järjestäisi yhteistoiminnan lohkon komentajan ja lohkon taisteluun puuttuvan kenttäarmeijaan kuuluvan reservin johtajan välillä, jos näillä johtajilla ei ole yhteistä johtoa. Yhtymän komentajan ja MeV:n kom:n olisi sovittava keskenään asiasta näidenkin ollessa vielä rinnakkaisia johtajia. Kun kysymys tällöin jo on pääasiassa maavoimien käytöstä, on asia yksinkertaisempi, jos johto on keskitetty yhtymän johtajalle.

Kiinteä yhteistoiminta voi edellyttää muulloinkin kuin vain maihinnousutapauksissa maavoimien käyttöä rannikolla. Kysymykseen voi tulla *lohkon voimien vahvistaminen*. Tämä saattaa tulla mahdolliseksi esim. tilanteen vakiintuessa, jolloin sivustalla olevan saariston puolustus on liitettävä kiinteästi taistelujoukkojen puolustuksen järjestelyyn ja lisävoimien varaaminen tätä varten on välttämätön. Kun on muitakin tilanteita, joissa vahvistaminen voi tulla kysymykseen, ja jos kerran joukon johtajan on pakko huolehtia sivustallaan olevan lohkon puolustuksen tehokkuudesta ja sitä tilanteen vaatiessa vahvistettava, tuntuu luonnollisemmalta, että lohko olisi hänelle alistettu.

Kuitenkin on muistettava, ettei MeV:n kom:ilta aina puutu mahdollisuuksia vaikuttaa lohkon taisteluun. On nim. otettava huomioon, että MeV:n kom:illa on mahdollisuus käyttää osia laivastosta, joskin sen sijoitus ja päätehtävä yleensä vaativat sen toisenlaatuista käyttöä. Taistelun alkuvaiheissa on myös luonnollista, että rannikkopuolustuksen johtajat — MeV:n kom. tai jonkin meririntaman rannikkopuolustuksesta vastuussa oleva johtaja — mahdollisimman tehokkaasti ryhtyvät torjuntatoimenpiteisiin, jos niillä siihen on mahdollisuuksia, vaikkapa ne siten joutuisivatkin toimimaan jonkin kenttäarmeijan yhtymän alueella. Ratkaisevana tekijänä vihollisen maihinnousun onnistuttua ovat kuitenkin *maavoimat*, ja kun ei ole edullista, että rannikkopuolustuksen johtaja, jota ei voida alistaa yhtymälle, johtaisi jatkuvasti maataisteluiden luontoisia tehtäviä tämän kenttäarmeijaan kuuluvan joukon alueella, ei ole edullista, että hänelle myöskään alistettaisiin näiden torjuntatoimenpiteiden johtoa jatkuvasti. Hänen tehtävänsä on tällaisessa tapauksessa vain varata kenttäarmeijaan kuuluville maavoimille mahdollisimman edullinen tilaisuus ryhtyä taisteluun. Ne paikalla olevat voimat, jotka toiminnan ensi-

vaiheessa ovat käytettävissä, on tietysti paras alistaa rannikko-puolustuksen johtajalle, mutta sitten kun päätehtävä siirtyy jollekin kenttäarmeijan osalle, siirtyy myös johto maavoimien vastaavalle johtajalle, ja hänelle alistetaan kaikki ne maavoimat, jotka tähän tehtävään ovat käytettävissä. Näin ollen *reservien käyttöön* nähden näyttää siltä, että parempi tulos saavutettaisiin siten, että lohko alistettaisiin kenttäarmeijan yhtymälle tai joukko-osastolle.

d) *Lohkon osallistuminen maataisteluihin.*

Voimien tarkoituksenmukaisimman käytön saavuttamiseksi voidaan esittää vaatimus, että myös rannikkolohkon on avustettava sen kanssa yhteistoiminnassa olevaa joukkoa silloin, kun sillä siihen on mahdollisuudet. Välillisesti se avustaaakin suojaamalla joukon sivustaa, mutta sillä on eräitä mahdollisuuksia suoranaisesti osallistua taisteluihinkin. Tärkeimmän avun voi lohko antaa *rannikkolinnakkeiden tulella.*

Rannikkolinnakkeethan joutuvat taisteluun verraten harvoin, ja tuntuisi siis luonnolliselta, että niitä myös väliaikoina käytettäisiin. Tykkien tavallisesti suuren kaliiperin ja suuren ampumamatkan sekä tulinopeuden takia ne antavat huomattavan avun maavoimien tykistölle. Rannikkotykkien avulla voidaan päästä useinkin sivusta-asemasta maaleihin, joihin kenttäarmeijan oma tykistö ei ulotu. Sopivia maaleja voisivat olla tärkeät tiesolmu-kohdat, varikot, rautatieasemat jne.

Joskin on tapauksia, jolloin olisi väärin olla käyttämättä hyväksi rannikkotykistön apua maataisteluihin, on siitä vakavia haittojakin itse rannikkotykistölle. Rannikkolinnakkeiden ammusvarat voidaan täten kuluttaa maamaalien ammuntaan ja silloin *linnakkeiden päätehtävä*, taistelu merimaaleja vastaan voi tulla kyseenalaiseksi. Rannikkotykkien ammuksethan eivät ole samalla tavoin täydennettävissä kuin kenttätykistön ammukset. Täydennystä taistelun aikana ei ole ajateltavissa ja yleensä suurin osa ammuksesta onkin aina varastoituina itse linnakkeille. Jos maavoimien johtajalle on alistettu rannikkolohko, on melko varmaa, että hän käyttää kaikkia voimavarojaan, siis myöskin rannikkotykkejä,

ja tästä voisi olla seurauksena, että silloin, kun linnakkeet joutuisivat suorittamaan omaa päätehtäväänsä, olisivat niiden mahdollisuudet siihen suuresti pienentyneet. Lisäksi on huomattava erikoisesti suurempikaliiperisten rannikkotykkien suuri kuluminen, joten niiden käyttö aina alentaa tykkien ampumaominaisuuksia.

Linnakkeen tykistön käyttö maataisteluihin ei siis ole yleensä riittävä perustelu lohkon alistamiselle maavoimille, vaan mieluummin päinvastoin. Linnakkeiden tykistön käyttö on usein paikallaan, mutta usein voitaneen muilla aseilla saada sama tulos. Pienellä ammusmäärällä, kaliiperin suuruudesta huolimatta, ei tavallisesti saada muuta kuin häirintä tai moraalinen vaikutus, jos maali ei ole erittäin edullinen. Usein sama tulos ja ehkä parempikin saavutetaan ilmapommituksella tai kenttäarmeijan raskaalla tykistöllä, jolla on runsaammat ammusvarat käytettävissään, ja siten säilytetään rannikkolinnakkeiden taisteluarvo kokonaisena. Tähän voidaan vielä lisätä se, että silloin kun patterin tulitoiminta maamaaleihin tulee kysymykseen, ei sen tarvitse edellyttää *koko lohkon alistamista*, vaan voidaan ammunta suorittaa ilman alistustakin tai siten, että *patteri* alistetaan vain tätä tehtävää varten ko. yhtymän käyttöön.

Maavoimia on yleensä lohkolla pieni määrä, joten niiden merkitys itse yhtymän tai joukko-osaston taistelulle on toisarvoista laatua. Kuitenkin joutuvat ainakin ne *rannikkolohkon jalkaväkiosat*, jotka ovat etulinjan välittömässä läheisyydessä, kiinteään yhteistoimintaan lähimpäin kenttäarmeijan osastojen kanssa, jolloin tulee esille kysymys näidenkin komentosuhteiden järjestelystä. Jos nämä lohkon voimat suorittavat rannikkopuolustuspalvelusta esim. kauempana olevilla saarilla, eikä niiden toiminta suorastaan liity maataistelutoimintaan, on luonnollista, että nämä voimat suorittavat tehtävänsä lohkon komentajan alaisena. Mikäli näiden toiminta tilanteesta riippuen taas tulee olemaan osanotto maataisteluihin, on nämä alistettava sille maavoimien johtajalle, jonka toimintaan ne liittyvät. Kysymykseen tulevaan maataistelutoimintaan joukot osallistuvat esim. viivytys- tai perääntymistaistelussa, joissa lohkon jalkaväivoimia vihollisen pakotuksesta joutuu pois omista tehtävistään joutuena siten toimimaan maataistelussa. Kuitenkin on johtajan vältettävä sitomasta niitä näille vieraisiin tehtäviin muuta kuin niin kauaksi aikaa kuin se näyttää välttämättömältä,

jonka jälkeen normaaliset komentosuhteet mahdollisimman pian on palautettava.

Lohkon tehtäviin kuuluu tavallisesti myöskin *ilmavalvonta ja -torjunta*. Ollessaan sotatoimiyhtymän alueella sen sivustassa liittyy lohkon ilmatorjunta luonnollisena osana yhtymän ilmatorjuntajärjestelmään, jolle se vartiopalveluksensa pysyvän laadun ja usein ilmatorjuntaan sopivan aseistuksen takia voi antaa tehokasta apua. Jos siis yhtymä vastaa sen alueen ilmatorjunnasta, johon lohkokin välittömästi kuuluu, on ilmatorjuntakysymyksen silloin tekijä, joka puhuu lohkon tälle yhtymälle alistamisen puolesta.

e) *Huolto.*

Komentosuhteiden luonnollinen järjestely edellyttää, että rannikkolohko kuuluisi sille johtajalle, jolle vastuu lohkon huollostakin kuuluu. Rannikkolohkoa ei kuitenkaan, huolimatta sen mahdollisesta alistamisesta maavoimille, tavallisesti huoltoon nähden voida kokonaan irroittaa siitä yhteydestä, mikä sillä on lähinnä ylempään omaan johtoportaaseensa.

Lohkon huolto asettaa usein sellaisia vaatimuksia, joista kenttäarmeijan huolto ei voi suoriutua. Rannikkotykistön teknillinen täydennys, saarilla olevien linnakkeiden huolto, laivojen polttoainetäydennys ja niiden korjaus, miinat ja niihin kuuluvat välineet yms. ovat kokonaan ominaisia rannikkopuolustukselle. Paitsi tarvikkeiden laatuun, niin myöskin huoltoteiden suuntiin nähden ovat usein vaatimukset siksi eroavat, että rannikkolohkon huolto jokseenkin aina, ainakin osiltaan, joutuu rannikkopuolustuksen itsensä hoidettavaksi.

Rannikkolohkon huoltoa ei voida perustaa muutenkaan yksin sen varaan, että yhteistoimintaan sen kanssa joutuva yhtymä vastaisi myös lohkon tarpeista. Rannikkolohkon puolustusvoimathan on sidottu oman lohkonsa alueelle niille määrätyille paikoille, kun taas tilanteen kehityksestä riippuu, millä tavoin lohkon toiminta tulee liittymään jonkin maavoimien osan toimintaan. Tämän vuoksi ei voida lohkon huoltoa siis jättää yksinomaan jonkin maavoimien yhtymän toiminnan varaan, vaan tulee rannikkopuolustuksen itsenäisesti pystyä huolehtimaan sen eri osien huollosta.

Esitetyistä näkökohdista huolimatta lohko joutuu kuitenkin usein turvautumaan sen kanssa yhteistoiminnassa olevan yhtymän apuun huoltoasioissa. Kun useat lohkon elimet ovat verraten kaukana toisistaan ja sen linnakkeet usein saarilla, on niiden jatkuva huolto hankalaa ja voi se usein pitkäksi aikaa keskeytyäkin vihollisen tai sääsuhteiden takia. Tämän vuoksi pyritään saamaan ne huoltoon nähden mahdollisimman riippumattomiksi tilanteen vaihteluista. Linnakkeille ja eristettyihin vartio- paikkoihin tai keskuksiin järjestetään varastot pitemmäksi aikaa. Ampumatarvikkeisiin nähden jo mainittiin, että linnakkeilla on itsellään suuret a.tarvikevarastot sekä korjauksia varten omat korjauspajat henkilökuntineen, ja tykkeihin ja muihin teknillisiin laitteihin nähden on linnakkeilla varaosat ja muut välineet. Samoin muuhun huoltoon nähden tehdään linnakkeet mahdollisimman riippumattomiksi, mm. niillä on oma lääkintähenkilökuntansa. Yleensä ei siis näiden huolto ole päivittäin jatkuvaa kuten kenttä- armeijalla.

Lohko tarvitsee lähinnä apua huoltoasioissa ehkä useimmiten samoihin tarvikkeisiin nähden kuin kenttäarmeija. Ajan kuluessa on e.tarvikevarastoja, ainakin tuoreisiin e.tarvikkeisiin nähden, täydennettävä, jalkaväen a.tarvikkeet kuluvat vartio- ja tiedustelupalveluksessa, pioneeritarvikkeita tarvitaan jatkuvasti ja lääkintähuolto vaatii oman huomionsa. Jos lähellä olevista kenttäarmeijan varastoista saadaan täydennys, tai evakuointi voidaan lähellä oleviin hoitopaikkoihin suorittaa, ei ole syytä olla käyttämättä näitä hyväksi, ja on usein tilanteita, jolloin ei muulla tavoin voida huoltoa järjestääkään. Sitä paitsi alueellisesti kenttäarmeijaan liittyvää rannikkopuolustusta varten ei yleensäkään tunnu edulliselta järjestää huoltoa kokonaan erillisenä kenttäarmeijasta, koska tällöin jouduttaisiin perustamaan ja hoitamaan usein lähellä kenttäarmeijan varastoja toisia, joiden tarvikkeiden laatu on sama kuin näiden, vaan periaatteena on pidettävä, että rannikkopuolustus kenttäarmeijan toiminta-alueella käyttää hyväkseen niitä etuja ja mahdollisuuksia, joita kenttäarmeija sille huollollisesti voi tarjota.

Joskin lohkon huoltoa ei siis voi jättää sen kanssa yhteistoiminnassa olevan sotatoimiyhtymän tai joukko-osaston huollon järjestyksen varaan, näyttää siltä, että siihen huoltoon nähden, joka useim-

miten vaatii huomiota ja toimenpiteitä lohkon hyväksi, lohko voisi saada näiltä tehokasta apua, ja jos lohkolta puuttuu sen erikoishuolto niissä tapauksissa, jolloin siltä puuttuu rannikkotykistö tai muita teknillisiä laitteita, liittyy sen huolto luonnollisimmin kenttäarmeijan huoltoon.

f) *Alistuskysymyksen tarkoituksenmukainen ratkaisu.*

Edellä esille tuodut näkökohdat osoittavat, että alistuskysymys on monista eri tekijöistä riippuvainen, jotka asettavat alistamiseen nähden hyvinkin vastakkaisia vaatimuksia. Rannikkolohkon komentajan asema on sikäli vaikea, että hän joutuu kiinnittämään huomionsa kahteen suuntaan ja hänen odotetaan täyttävän tehtäviä, jotka vastaisivat kenttäarmeijan aivan oikeutettujakin vaatimuksia, mutta samalla suorittaisi tehokkaasti rannikkopuolustus-tehtävänsä.

Esille tuodut näkökohdat antavat kuitenkin eräitä kiinne-kohtia, joiden mukaan alistuskysymyksessä on ratkaisu löydetävissä. Aina alistuskysymyksen tullessa esille on muistettava, että lohkon alistaminen rikkoo rannikkopuolustuksen luonnollisia komentosuhteita. Tämän takia lohkoa ei ole syytä erottaa kiinteästä yhteydestään omiin johtajiinsa, ellei ole aivan ilmeistä, että alistamisella selvästi voitetaan yhteistoimintaan nähden enemmän kuin siinä tapauksessa, kun lohko ei ole alistettu kenttäarmeijan yhtymälle tai joukko-osastolle.

Alistamisen avulla kenttäarmeijan yhtymälle tulevan hyödyn suuruus on verrattava siihen haittaan, mikä on seurauksena lohkon alistamisesta. Jos lohkon merkitys on paikallinen, eikä sen kiinteä *yhteys muuhun rannikkopuolustukseen* ole ehdoton vaatimus, ei sen alistamisesta ole silloin suurempaa haittaa rannikkopuolustukselle, vaan voi alistaminen olla eduksi, koska lohkon merkitys tällöin todennäköisesti rajoittuu *yhteistoimintaan kenttäarmeijan* osien kanssa, joilta lohko saa myös tehokkaimman avun sen joutuessa rannikkopuolustukselle vakavinta vihollistoimintaa, maihinnousun torjuntaa suorittamaan.

Ratkaisuun vaikuttaa myös se *puolustussuunnitelma*, johon lohkon toiminta perustuu. Jos lohkon *rannikkotykistö* on voimakas ja lohkoa vastaan suunnitellut yritykset sotilasmaantieteellisistä

seikoista riippuen voidaan pysähdyttää jo rantaviivan ulkopuolelle, tai ainakin lohkon viivytyismahdollisuudet ovat suuret, suorittaa lohko taistelunsa verraten itsenäisesti, eikä kenttäarmeijalla ole mahdollisuuksia eikä tarvettakaan heti puuttua sen toimintaan. Lohko tällöin tavallisesti muutenkin liittyy kiinteämmin muuhun rannikkopuolustukseen, ja sen alistaminen kenttäarmeijalle olisi vähemmän edullista.

Alistaminen tulee kysymykseen yleensä sentakia, että yhteistoiminnan kannalta *johtaminen* saataisiin tällä tavoin paremmin tarkoitustaan vastaavaksi. Jos johtaminen maavoimien johtajalle ei ole käytännössä mahdollinen *yhteysteknisistä* syistä, ei alistamisesta ole hyötyä. Alistaminen voidaan suorittaa vasta sitten, kun uudella johtajalla sekä tilanteen kehityksen vuoksi, että yhteysteknisistä syistä on paremmat mahdollisuudet johtaa lohkoa kuin sen omalla varsinaisella johtajalla. Tällöin on kiinnitettävä huomio myös siihen, että silloin, kun lohkoista vain osa joutuu ko. joukon alueelle, ei joukon johtajalla tavallisesti myöskään ole edellytyksiä johtaa lohkon toimintaa rannikkopuolustuksen tehokkuutta silmällä pitäen, ja alistaminen voisi vain haitata hänen omankin tehtävänsä suoritusta. Siis myöskin se, *kuinka suuri osa lohkoista* joutuu yhtymän tai joukko-osaston alueelle, vaikuttaa alistuskysymyksen ratkaisuun.

Alistamisenkaan ei siis tarvitse olla pysyväinen, vaan se voi vaihdella johtamismahdollisuuksien ja *tilanteen* vaihteluista riippuen. Tilanteen kehityshän voi myös asettaa uusia vaatimuksia lohkon toiminnalle ja silloin voidaan aina erikseen arvostella mitä se vaikuttaa alistamiseen. Jos kysymyksessä on esimerkiksi *puolustustaistelu*, liittyy se tavallisesti lohkon kiinteämmin yhtymään tai joukko-osastoon. Tällöinhän on luonnollista, että puolustussuunnitelmat, puolustuksen järjestely ja sen suoritus vaativat yhtenäisempää johtoa. Samalla myös on joukko-osaston tai yhtymän johtajalla todennäköisesti paremmat johtamismahdollisuudet, koska ajan mukana voidaan kehittää teknillisiä yhteyksiä. Samoin *viivytyستاistelu* ja *perääntyminen* tavallisesti vaativat kiinteämpää yhteistoimintaa, ja tämä saavutetaan parhaiten alistamalla lohko maavoimille. Näissä taistelulajeissahan lisäksi joutuu usein osia lohkon jv.voimista pakosta alistettavaksi kenttäarmeijan joillekin osille, ja rannikkolohkon on tällöin tavallisesti osallistut-

tava muutenkin maavoimien taisteluun. Johtamismahdollisuudet on kuitenkin huomioon otettava ratkaisevana tekijänä. *Hyökkäystaistelun* luonne taas viittaa siihen, että alistus silloin ei olisi edullinen. Tällöinhän joukon johtajan on kiinnitettävä kaikki huomionsa hyökkäystehtävään, joten lohkon johtaminen voi olla haitaksi.

Myös *vuodenajoilla* on merkityksensä alistamiskysymyksen ratkaisulle. Jos lohkon tehtävä esim. kesäolosuhteita silmällä pitäen olisi paremmin suoritettavissa siten, että lohko kuuluu oman johtajansa alle, vaikuttaa talvi sen, että rantojen ollessa jäässä, voi vihollinen kiertää sivustan maavoimilla, ja tällöin on luonnollista, että johto kuuluu yhtymästä vastuussa olevalle maavoimien johtajalle. Talvella yleensäkin joudutaan käsittelemään rannikkopuolustusta aivan toiselta kannalta, ja maasotilaalliset vaatimukset tulevat etualalle.

Sellaista ratkaisua ei voi löytää, että lohko tyydyttäisi sekä kenttäarmeijan että rannikkopuolustuksen vaatimukset. Nämä lohkolle asetetut vaatimukset asettavat taas erikoisia vaatimuksia *lohkon komentajan henkilökohtaisille ominaisuuksille*. Häneltä vaaditaan siis luontaista joustavuutta, mutta samalla selvänäköisyyttä ja hyvää sotilaallista silmää voidakseen toimia tilanteen vaatimusten mukaan. Yhtä hyvin vaaditaan kenttäarmeijan johtajilta, joille rannikkolohko mahdollisesti alistetaan, käsitystä siitä, miten rannikkolohko toimii ja mitä vaatimuksia rannikkopuolustukseen nähden on täytettävä.

Yhteistoiminnan edellytyksenä on *johtajien välinen hyvä yhteys*, ja teknillinen suora yhteys on mahdollisimman nopeasti rakennettava. Lohkon komentajan komentopaikan ollessa kaukana kyseessä olevan maavoimien komentajan komentopaikasta, saavutetaan kiinteämpi yhteistoiminta käyttämällä *yhdysupseereja*. Jos rannikkolohko toimii maavoimille alistettuna on aina olemassa vaara, että rannikkolohkon edut jäävät huomioon ottamatta. Tämän vuoksi on edullista, että yhdysupseerin lähettää lohko maavoimien esikuntaan. Tällöin esikunnassa on rannikkopuolustusasioissa asiantuntija, joka voi esittää toivomuksensa lohkon huoltoon, taistelutoimintaan ym. kysymyksiin nähden, samalla kun hän voi esittää rannikkolohkon mahdollisuudet osallistua maataisteluihin jne. Jos lohkoa ei ole alistettu maavoimille voidaan

yhdysupseeri lähettää maavoimista lohkon esikuntaan. Tässä tapauksessahan rannikkopuolustuksen toimenpiteet ratkaistaan rannikkopuolustuksen sisäistä komentotietä käyttäen ja maavoimien vaatimukset jäävät helpommin täyttämättä. Tästä huolimatta tässäkin tapauksessa voi olla edullisempaa, että rannikkopuolustus on edustettuna maavoimien esikunnassa, koska tällöin täällä paremmin saadaan kuva rannikkolohkon toiminnasta ja olosuhteista ja samalla voidaan tarkoituksenmukaisemmin suunnitella mahdolliset torjuntatoimenpiteet maihinnousun varalta.

Riippumatta alistuskysymyksen ratkaisusta suuntaan tai toiseen on lohkolle oltava kiinteä yhteistoiminta maavoimien kanssa sen silti saamatta heikentää lohkon omaa rannikkopuolustus-tehtävää. Tätä yhteyttä ei saavuteta ainoastaan komentosuhteitten tarkoituksenmukaisimmalla ratkaisulla, vaan ennen kaikkea *johtajien pyrkimyksellä yhteistoimintaan* (K. O. II, 80,).

3. Maavoimien alistaminen rannikkopuolustuksen johtajille.

Mikäli kysymyksessä on maavoimien alistaminen lohkolle, on alistus luonnollinen ja ohjesäännössä jo määrättykin, jos näiden voimien tehtävänä on vahvistaa lohkoa tai jos niiden käyttö vain on lohkon oman varsinaisen tehtävän tehostamiseksi suunniteltu (K. O. yleinen osa, 129). Niin pian kuin maavoimien käyttö lohkon alueella ei kuulu varsinaisen rannikkopuolustuksen johtajien tehtäviin, ei maavoimien alistaminen lohkolle ole edullista. *Kaikki maataistelut, joissa maavoimilla on jo oma, niiden koulutusta vastaava tehtävä, suoritetaan parhaiten maavoimiin kuuluvien omien johtajien käskynalaisuudessa.*¹

Jos taas kysymyksessä on sellainen meririntaman osa, jossa useammat lohkot on keskitetty yhden korkeamman rannikkopuolustuksen johtoportaan alaiseksi, on luonnollista, että tälle alistetaan ne kenttäarmeijan voimat, jotka on tarkoitettu maihinnousutorjuntaan. Tämän perusteluiksi voidaan esittää, että hänen

¹ Vertaa osaa B, jossa lähemmin käsitellään mm. lohkon komentajan ja maihinnousutorjuntaan käytetyn tai määrätyn joukon johtajan välisiä komentosuhteita.

tulee olla jatkuvasti selvillä tapahtumista alaisellaan meririntamalla, joten hänellä on edellytykset toimia tilanteen vaatimukset huomioon ottaen. Hänellä on myöskin omia reservejä, joten on edullista yhdistää näiden ja muiden reservien käyttö samalle johtajalle.

Jos toiminta on kehittynyt siten, että mairinnousutorjuntaa varten on keskitettävä suurempia voimia ja torjuntatoimenpiteet saavat jo laajemman maasotatoimen luonteen, on luonnollisempaa, että johto siirtyy maavoimien johtajalle. Rannikkopuolustukseen kuuluvan johtajan tehtävänä siis tässä tapauksessakin on rannikkopuolustuksen toimintaperiaatteen mukaan tehdä mahdolliseksi päävoimille, tässä tapauksessa keskitettävälle voimille, ryhtyä taisteluun mahdollisimman edullisissa oloissa. Niin kauan kuin vastaavalla maavoimien johtajalla ei ole mahdollisuutta johtaa näitä sotatoimia, johtaa näiden eri voimien käyttöä rannikkopuolustuksen johtaja, kunnes johto siirtyy maavoimien johtajalle. Hänen toimintansa tämän jälkeen kohdistuu taas omaan tehtäväänsä, jäljellä olevan rannikko-osan puolustukseen, vihollisen mairinnousujoukon meriteitse kulkevien jälkiyhteyksien häirintään ym. tehtäviin, joiden laatu ja suoritus riippuu vallitsevasta tilanteesta.

Kenttäarmeijan osien alistaminen jollekin rannikkopuolustuksen johtoportaalalle voi tulla kysymykseen paitsi suorastaan mairinnousutorjuntaa varten, myöskin silloin, kun jonkin kenttäarmeijan osan toiminta tulee välittömästi vaikuttamaan rannikkopuolustukseen tai jos yleensä tällä tavoin päästään johdon keskittämiseen yhdelle henkilölle ja saavutetaan kokonaisuuden kannalta siten parhain tulos.

Mitä yleensä maajoukkojen alistamiseen rannikkopuolustuksen jollekin johtoportaalalle tulee, on siinä yleensä joustavasti suhtauduttava tilanteen asettamiin vaatimuksiin ja alistaminen usein voi olla kokonaisuudelle suureksi eduksi. Kuitenkin on syytä huomauttaa, että kenttäarmeijan joukkoja alistettaessa rannikkopuolustuksen johtajille on otettava huomioon, että heidän päätehtävänsä yleensä on huolehtia rannikon (oikeammin rantaviivan) puolustuksesta mereltäpäin uhkaavaa vihollista vastaan, ja näiden johtajien toiminnan olisi rajoituttava maataisteluihin nähden siihen, mikä välittömästi liittyy rannikon puolustamiseen.

4. Johtopäätelmät.

1. Rannikkolohkon alistaminen kenttäarmeijan yhtymälle tai joukko-osastolle rikkoo rannikkopuolustuksen sisäistä järjestelyä ja sen kokonaisuutta, ja alistaminen voi siten olla omiaan heikentämään rannikkopuolustuksen tehokkuutta.

2. Jos rannikkolohkon päämerkitys on annettava sen kiinteälle yhteistoiminnalle kenttäarmeijan yhtymän tai joukko-osaston kanssa, eikä sen alistamisella heikennetä rannikkopuolustuksen puolustusmahdollisuuksia, voidaan rannikkolohko alistaa ko. yhtymälle tai joukko-osastolle, jos tällä tavoin yhteistoiminta saadaan tarkoitustaan vastaavammaksi.

3. Mille kenttäarmeijan yhtymälle tai joukko-osastolle lohkon alistus voi olla mahdollinen, riippuu lohkon puolustettavan rannikon pituudesta, paikallisista olosuhteista ja tilanteesta. Kenttäarmeijan varsinaisella toiminta-alueella on kuitenkin armeijakunta tavallisesti se yhtymä, jolle alistus saattaa tulla suoritettavaksi. Milloin pienempikin yhtymä tai joukko-osasto joutuu kenttäarmeijan pääosasta erillisenä suorittamaan tehtäviä, tai muuten yhteistoiminta sitä vaatii, voidaan lohko näillekin alistaa.

4. Useimmiten ei rannikkolohkon alistus sotatoimiyhtymälle tai joukko-osastolle voi olla täydellinen vaan vaatii lohkon huolto ja rannikkopuolustuksen kokonaisuus pitämään jatkuvasti kiinteän yhteyden lohkon omiin johtoelimiin. Tämä asettaa lohkon komentajan henkilökohtaisille ominaisuuksille ja kyvyille suurempia vaatimuksia yhteistoiminnan saavuttamiseksi, ja tämä on huomioon otettava komentosuhteita ratkaistaessa.

5. Yhteistoimintaa edistää, muiden yhteyden pitoa helpottavien keinojen ohella, yhdysupseerien käyttö, ja useimmiten saavutetaan tällöin kokonaisuudelle parhain tulos, jos yhdysupseeri lähetetään rannikkopuolustuksen taholta sen yhtymän tai joukko-osaston johtajan luo, jonka kanssa yhteistoiminta on kyseessä.

6. Kenttäarmeijan osien alistaminen rannikkopuolustuksen johtajien käyttöön on joskus edullista menestyksen saavuttamiseksi, mutta itse alistamiseen nähden on huomattava, että se on tarkoituksenmukaisinta silloin, kun tällä ei aiheuteta johtajien toiminnan sitomista maataistelujen piiriin muuta kuin siinä määrin, johon heidän varsinaisen tehtävänsä rannikkopuolustuksessa edellyttää.

B. Komentosuhteiden järjestely rannikkolohkon ollessa kenttäarmeijan varsinaisen sotatoimialueen ulkopuolella.

1. Yleistä.

Mitä kauemmaksi siirrytään kenttäarmeijan varsinaiselta toiminta-alueelta, sen pienemmäksi vihollisen rannikkoa vastaan suorittaman sotatoimen välitön vaikutus kenttäarmeijaan tulee. Samalla vastaavasti pienenevät myös kenttäarmeijan mahdollisuudet välittömästi vaikuttaa torjuntatoimenpiteisiin. Jos siis suojattavat rannikkokohdat ovat kenttäarmeijan välittömässä läheisyydessä, on rannikkopuolustuksen soveltauduttava ennen kaikkea kenttäarmeijan vaatimuksiin, eikä sen erillinen toiminta voi tuottaa parasta tulosta, kun taas kenttäarmeijan toiminta-alueen ulkopuolella olevan rannikkopuolustuksen mahdollisuus itsenäisesti suoriutua tehtävistään sitomalla tähän mahdollisimman pienet voimat, antaa kenttäarmeijallekin mahdollisuuden kiinnittää huomionsa yksinomaan oman tehtävänsä suorittamiseen. Tähän perustuen muodostaakin meillä varsinainen rannikkopuolustus oman itsenäisen MeV:n kom:n alaisen osan puolustusvoimistamme.

Mitä itse johtokysymykseen tulee rannikkopuolustuksessa, on siitä suuntaviivat esitetty K.O:n yleisessä osassa. Tämän ohjesäännön mukaan, kuten meidän organisaatiomme edellyttääkin, on johtokysymys järjestetty siten, että *merivoimien päällikön* tehtävänä on johtaa kaikkia rannikkopuolustus- ja merisotatoimia. Rannikkopuolustusta varten jaetaan (K. O:n yleinen osa 127) rannikkopuolustusvoimat *yleisiin ja paikallisiin*. Edelleen sanotaan ohjesäännössä, että edellisiin kuuluvat rannikkopuolustukseen määrättyjen maa- ja ilmavoimien päävoimat, jonka lisäksi laivasto muiden tehtäviensä ohella osallistuu rannikkopuolustukseen ja lisäksi, että *yleiset rannikkopuolustusvoimat ovat välittömästi meripuolustuksen päällikön alaisia*. Seuraavassa kohdassa (128) sanotaan, että paikallista laatua olevien rannikkopuolustuselimien johtamista varten rannikko jaetaan tarpeelliseen määrään meripuolustuksen päällikön alaisia rannikkolohkoja, jotka tarvittaessa voidaan jakaa alalohkoihin.

Tämän mukaan siis *MeV:n kom:lle* on alistettu kaikki ne voimat, jotka on määrätty rannikkopuolustukseen. Mitä taas *MeV:n kom:n* alistukseen tulee, on hän *Ylipäällikön alainen* (K. O:n yleinen osa kohta 2) ja *MeV:n kom.* tai hänen edustajansa kuuluu Päämajaan. Käytännössähän lienee asia siten, että *MeV:n kom.* ei ole sidottu kuitenkaan paikallisesti Päämajaan, vaan hänen esikuntansa on siellä, mistä hänellä on parhaat mahdollisuudet johtaa koko rannikkopuolustusta, ja Päämajaan kuuluisi tällöin hänen edustajansa. Tämä kohta ohjesäännössä lieneekin käsitettävä enemmän osoittamaan sitä osuutta, mikä Päämajalla on kaikkien puolustusvoimien, siis myöskin merivoimien johtamiseen nähden.

2. Joukko-osastojen tai yhtymien alistaminen *MeV:n kom:lle*.

Jos ajattelemme niitä tapauksia, jolloin rannikkopuolustukseen kuulumattomat maavoimien joukko-osastot tai yhtymät joutuvat taistelutoimintaan rannikkolohkojen alueella, niin niiden käyttö tulee kysymykseen vain taistelussa maihin nousseen vihollisen lyömiseksi, sillä muita mahdollisuuksiahan ei voida ajatella rannikkolohkojen ollessa kenttäarmeijan varsinaisen toiminta-alueen ulkopuolella.

Kysymys, missä laajuudessa maavoimia on *MeV:n kom:lle* alistettava riippuu siitä, minkä sotatoimien rannikkoseudulla on katsottava vielä kuuluvan rannikkopuolustukseksi (K. O. yleinen osa 127). Näiden taistelujen johto on ohjesäännön mukaan *MeV:n kom:lla*, ja jos siis tätä tehtävää varten määrätään joko tilapäisesti tai vakinaisesti joukkoja, ne kuuluvat *MeV:n kom:n* johtoon.

Milloin *MeV:n kom:n* johdon olisi siirryttävä maavoimille, selviää kun ajattelee sitä *voimien käyttöperiaatetta*, mihin rannikkopuolustus perustuu. *MeV:n kom:han* pitää yleiset rannikkopuolustusvoimat käsissään, voidakseen ne heittää sinne, missä jonkin lohkon puolustus ei kestä, ja on maihinousseeseen viholliseen kohdistuva isku suoritettava mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. *MeV:n kom.* siis ratkaisee *mihin* ja *missä vaiheessa* hän iskunsa suorittaa. Tähän aikaan ja paikkaan nähden suoritettavan ratkaisun hän tekee niiden tietojen perusteella, jotka hän on saanut viholti-

sesta ja jonka toimintaa hän on jatkuvasti seurannut käytettävissään olevilla keinoilla. Jos nyt vihollisesta saatujen tietojen perusteella tai muusta syystä on käytettävissä muita kuin MeV:n kom:lle varsinaisesti kuuluvia voimia tähän samaan tehtävään, olisi nämä voimat katsottava yleisten rannikkopuolustusvoimien vahvistukseksi ja alistettava tätä tehtävää varten MeV:n kom:lle. Tässä ei vielä ole kysymys varsinaisesta maataistelusta, vaan *voimien käyttö riippuu maihinnousukohdasta*, ja pyrkimys on estää vihollinen ylittämästä rantaviivaa tai rajoittaa sen menestystä. Tässä vaiheessa siis on kaikkien tähän tehtävään määrättyjen tai varattujen voimien käyttö yhtenäisintä ja tarkoituksenmukaisinta silloin, kun ne ovat MeV:n kom:n johdossa.

Toisin on asia silloin, kun vihollinen on saavuttanut jo sellaisen menestyksen, että sen lyömiseksi eivät ne voimat, mahdollisesti vahvistettuinaakaan, ole riittäneet, jotka MeV:n kom:lla on ollut käytettävissään. Tällöin on jo maihinnousun merkitys epäilemättä muodostunut siksi vakavaksi ja vihollisen maihin noussut osasto jo siksi vahva, että huomattavasti suurempien voimien käyttö tähän tehtävään on välttämätön. Tällöin MeV:n kom:n johdossa olevat voimat on jo sidottu rajoittamaan vihollisen jatkuvaa menestystä. Niiden uusien voimien *käyttösuunta*, jotka Päämaja tähän tehtävään käyttää, on täysin määrätty, eikä samoinkuin silloin kun vihollisen hyökkäyskohde rannikolla ei ollut vielä selvillä. Myöskin tähän tehtävään määrättyjen uusien voimien *taistelu on täysin maataisteluihin laskettava*, eikä MeV:n kom:lla ole mahdollisuuksia näiden johtamiseen tehokkaasti puuttua.

Mitä yhteistoiminnan järjestelyyn niiden eri maavoimien, MeV:n kom:n yleisten, mahdollisesti maataisteluihin sidottujen rannikkolohkojen ja toiselta puolen Päämajan alaisten voimien kesken tulee, on periaatteessa pidettävä kiinni siitä, että kaikkien samaan tehtävään määrättyjen maavoimien johto on keskitetty. Tarkoituksenmukaista ei ole alistaa MeV:n kom:aa maavoimiin kuuluvan yhtymän komentajalle, sillä MeV:n kom:lla on vastuu koko meripuolustuksesta, joten häntä ei voida tämän takia, eikä yleensä virka-asemansaakaan perusteella alistaa yhtymän johtoon.

Keskitetty johto saadaan siten, että kaikki ne eri maavoimat, joiden katsotaan olevan tarpeellisia vihollisen lyömiseksi, *alisteetaan yhtymän komentajalle niin kauaksi aikaa kuin tehtävä sitä*

edellyttää. MeV:n kom. osallistuu rinnastettuna johtajana yhteistoimintaan niillä keinoin, jotka hänellä on käytettävissään (lohkojen tykistö, ilmavoimat, mahdollisesti tehtävään käytettävissä olevat laivasto-osastot jne.). Missä määrin ja kuinka pitkäksi aikaa MeV:n kom:n alaisten eri maavoimiin kuuluvien osien alistus sotatoimiyhtymän komentajalle tulee suoritettavaksi, ratkaisee seuraava korkeampi johtoporras, ts. Päämaja. Tällöin on otettava huomioon, että heti kun tilanne sen sallii, on rannikkopuolustukseen kuuluvien joukkojen palauttaminen takaisin niiden omille johtajille suoritettava.

3. Maavoimien alistaminen rannikkolohkelle.

Rannikkolohkollahan on jo normaalisesti aina jokin määrä maavoimia, jotka se tarvitsee sille annetun tehtävän suorittamiseksi. Joskus on kuitenkin vihollisen valmisteluista mahdollisuus päätellä sen toiminnan kohdistuvan joltain määrättyä lohkoa vastaan, jolloin on edullista varata lisävoimia torjuntaa varten jo rantaviivalla, tai on lohkon suojattavana jokin niin tärkeä paikka, että sitä varten on varattava erikoisia maavoimia. Jälkimmäisestä tapauksesta määrääkin K. O:n yleinen osa 128, että maavoimat on alistettava rannikkolohkelle, mutta yleensäkin on edullista antaa ne voimat, jotka katsotaan tavallaan lohkon voimien vahvistukseksi, rannikkolohkelle, ja tämän puolesta puhuvat mm. seuraavat näkökohdat:

Näiden voimien käyttö on ajateltu yksinomaan sen tehtävän varmistamiseksi, joka rannikkolohkolla on, joten keskitetyn johdon aikaansaamiseksi on nämä edullisinta alistaa lohkolle. Tällä tavoin taataan myös parhaiten eri aselajien välinen yhteistoiminta ja taroituksenmukaisin käyttö.

Lohkon koko puolustussuunnitelma on lohkon komentajalle selvillä, ja se on kehittynyt jo rauhan aikana, joten lohkon komentajalla on parhaat mahdollisuudet paikalliset olosuhteet ja niiden tarjoamat edut tuntien antaa tehtävät myöskin mainituille maavoimille, ja kun osasto on alistettu lohkolle, voi lohkon komentaja täysin vapaasti harkita sen käytön lohkon puolustukselle edullisimmalla tavalla.

4. Rannikkolohkon ja sille vakinaisesti alistamattomien maavoimien väliset komentosuhteet.

a) Päävoimien¹ tai sen osien alistaminen lohkolle.

Lohkon tehtävänä on taata *päävoimille* mahdollisuus ryhtyä taisteluun itse rantaviivalla tai taata niille mahdollisimman edulliset olosuhteet ryhtyessään taisteluun. Päävoimien saavuttua paikalle siirtyy siis päätehtävä lohkolta näille voimille. Onko siis edullista näin ollen alistaa näitä voimia tai osia näistä lohkon komentajalle?

Edellä on esitetty, että lohkon komentajalla, joka on tutustunut lohkon paikallisiin olosuhteisiin ja puolustusmahdollisuuksiin, on edellytykset tarkoituksenmukaisesti käyttää niitä maavoimia, jotka kuuluvat lohkolle, ja järjestää eri aselajien yhteistoiminta. Kun kysymyksessä on muiden vahvuudeltaan jo huomattavasti suurempien maavoimien käyttö lohkon alueella, on kuitenkin tilanne toinen. Kysymyksessä saattaa olla nyt joko päävoimien siirtäminen lohkon alueelle välittömästi maihinnousulla uhkaavan vihollisen takia, tai jo maihin nousseen vihollisen lyöminen.

Edellisessä tapauksessa on vihollisen toimenpiteitten perusteella voitu päätellä maihinnousuyrityksen tapahtuvan jossakin lohkon alueella olevalla rannikon kohdalla ja tämän takia on voitu jo etukäteen siirtää rannikopuolustukseen käytettävät päävoimat lohkon alueelle. Ne ovat siis vihollisen *todennäköiseen toimintaan* perustuen siirretty lähemmäksi. Tässä tapauksessa ei niiden käyttö ole vielä millään tavoin sidottu mihinkään tarkoin määrättyyn suuntaan tai tehtävään, joten niiden alistaminen lohkolle ei olisi tarkoituksenmukaista.

Jälkimmäisessä tapauksessa on *kysymys vihollisesta, joka on jo maissa*, siis kysymyksessä on maavoimien taistelu. Maihinnousukohta ja vihollisen etenemissuunta ovat jo tiedossa, ja vihollisen lyöminen vaatii maavoimien taisteluun koulutettua johtoa ja joukkoja. Tämän vuoksi tuntuu luonnollisemmalta, että päävoimien johtaja, jonka tehtävänä vihollisen lyöminen on, johtaa myöskin tämän taistelun.

¹ Päävoimilla tässä tarkoitetaan kaikkia lohkolle kuulumattomia maavoimia, jotka joutuvat toimintaan lohkon alueella. (K. O:n yleinen osa, 129).

On otettava huomioon lisäksi, että yleensä rannikkolohkon komentajan toiminta suuntautuu merelle ja tapahtuneesta vihollisen maihinnoususta huolimatta voi suuri osa rannikkolohkon puolustuselimiä, mm. rannikkolinnakkeita, olla vielä taistelukykyisiä, jolloin lohkon komentajan tehtävänä on johtaa näidenkin taisteluja. Hänen on jo *yhteysteknisistä* syistäkin vaikea johtaa maalla tapahtuvia taisteluita, jos hänen on edelleen huolehdittava meririntamasta. Tällöin alistamisesta saattaisi olla haittaa vain sikäli, että tämä alistus olisi ilman käytännöllistä merkitystä lohkon komentajan voimatta todellisuudessa millään tavoin vaikuttaa taistelun kulkuun. Sitä paitsi koko *päävoimien toiminta*, sen huolto ja yhteydet, suuntautuvat rannikolle päin, erillään lohkon toiminnasta, eikä näiden, samoin kuin ei *koulutusnäkökohtien*kaan takia voida pitää edullisena alistaa näitä voimia lohkon komentajalle.

Huomioon otettava on tässä myös MeV:n kom:n osuus. Maihinnousun saavutettua tällaisen laajuuden lienee MeV:n kom. jo niin lähellä uhattua kohtaa, että hän voi johtaa näiden eri voimien yhteistoimintaa. Jos kysymyksessä on myös Päämajan alaiset muodostelmat, menetellään siinä kuten jo edellä kohdassa 2., »Joukko-osastojen tai yhtymien alistaminen MeV:n kom:lle», on sanottu.

Voi tietenkin sattua tilanteita, jolloin lohkon komentajalle voidaan alistaa päävoimat tai osia niistä. Se tapaus voi olla mahdollinen esim. silloin, kun ainoastaan osa päävoimista on nopeasti heitettävissä maihinnousukohtaan tai jos päävoimien vahvuus on pienempi, enintään jv.rykmentti. Jos taisteluiden välitön johto on lohkon komentajalla, voi tällöin olla tarkoituksenmukaisinta alistaa nämä paikalle saapuneet voimat hänelle, koska hänellä, tilanteen ja olosuhteet tuntien, on parhaat mahdollisuudet johtaa näitä voimia siksi, kunnes hän mahdollisesti voi luovuttaa johdon päävoimien johtajalle. Tällaisessa tapauksessa joutuu tästä ratkaisun tekemään MeV:n kom.

b) *Lohkon tai sen osien alistaminen päävoimille.*

Missä laajuudessa lohkon voimien alistaminen päävoimille tulee kysymykseen, riippuu suuresti siitä, miten läheisesti lohkon voimat yhtyvät maavoimien toimintaan. Seuraavassa esitän niitä näkökohtia, joita alistamiseen nähden olisi huomioon otettava.

Kieltämättä tärkein tehtävä myöskin lohkon voimille on ottaa osaa maihin nousseen vihollisen lyömiseen, joten näyttäisi siltä, että kaikki lohkon voimat alistettaisiin yhden johtajan alaisiksi, ts. sen maavoimien johtajan alle, joka on saanut tehtäväkseen vihollisen lyömisen.

Alistamiseen nähden on kuitenkin huomioon otettava, että päävoimien johtajalla on yleensä vähän mahdollisuuksia todella johtaa koko lohkoa, ja johtamisvaikeudet tulevat erittäinkin silloin esille, kun lohkolle on jäänyt vielä myös rannikkopuolustustehtävä. Tällöin, kun maavoimien toiminta tapahtuu maalla, rannikkopuolustuselimet voivat olla rantaviivalla ja osittain saarilla. Tämä tapaus saattaa olla hyvinkin mahdollinen, jos kysymyksessä on laajempi lohko tai jos maihinnousu tapahtuu kahden lohkon rajamailla siten, että toinen lohko joutuu vain osaksi mukaan maihinnousutorjuntataisteluihin. Rannikkotaistelujen tässä vaiheessa on lisäksi mahdollista, että MeV:n kom. käyttää myös *laivastovoimiaan* lohkon apuna. On ilmeistä, että eri aselajien yhteistoiminnan järjestely tulisi hankalaksi, jos lohko tässä tapauksessa kuuluisi päävoimien johtoon.

Rannikkolohkon voimista on osa, sen maavoimien pääosa, vihollisen noustua maihin, sidottu vihollisen menestyksen rajoittamiseen. Näiden lohkon jv.voimien käyttö erillisinä rannikkolohkon komentajan alaisina ei kuitenkaan tunnu luonnolliselta päävoimien yhtyessä taisteluun. Tällöin olisi saman tehtävän suorittamisessa voimia, jotka olisivat eri johtajien alaisia. Tässä tapauksessa on edullisinta *alistaa kaikki ne maavoimat*, jotka on sidottu tai käytettävissä maataisteluihin, *paikalla olevalle päävoimien johtajalle*. Ne maavoimat, joita hän ei voi johtaa tai joihin hän ei saa yhteyttä tai joita lohkon komentaja katsoo tarvitsevansa omiin tehtäviinsä, toimivat edelleen rannikkolohkon komentajan alaisina tai jos tämäkään ei voi niitä johtaa, itsenäisesti oman johtajan harkinnan mukaan.

Edellä esitetyn laatuinen komentosuhteiden järjestely ei tietenkään ole ainoa mahdollinen, mutta se lienee katsottava tarkoituksenmukaisimmaksi kysymyksen ollessa päävoimista, jotka vahvuudeltaan ovat huomattavan suuret lohkon omiin voimiin verrattuna.

Joskus voidaan olettaa tapahtuvan niin, että koko rannikkolohkon rannikkopuolustusvoimat ovat sidotut maataisteluihin ja

siten koko lohkon alistaminen päävoimille tulisi kysymykseen. Tämä voi olla mahdollista ainakin johonkin alalohkoon nähden, kun esim. linnakkeiden tuhoutumisen tähden lohkon toiminta merelle päin on menettänyt tärkeytensä ja päätehtäväksi on tilanteen kehityksen takia tullut avustaa päävoimia, jolloin koko lohkon toiminnan täytyy liittyä kiinteään yhteistoimintaan niiden kanssa. Tällöin tuntuu luonnolliselta, että lohko (alalohko) kokonaisuudessaan alistetaan sille joukko-osastolle tai yhtymälle, jonka toimintaan se välittömästi liittyy.

Soveltuvin kohdin siis tässä voidaan noudattaa samoja periaatteita kuin jo edellisessä osassa on esitetty rannikkolohkon alistamisesta sen yhtyessä kenttäarmeijan varsinaiseen sotatoimialueeseen. Huomioon on otettava kuitenkin, että nyt käsiteltävässä tapauksessa tilanne on poikkeuksellisempi. Joukko-osasto tai yhtymä siirretään ko. lohkolle suorittamaan erikoistehtävää. Tällöin tavallisesti lohkon voimat ovat osittain rannikolla ja osittain taistelussa vihollisen maihinnousuosaston kanssa. Yhteyden ylläpito lohkon komentajaan voi olla hyvin vaikea ja maavoimien komentaja tuskin voi muulla tavoin vaikuttaa lohkon toimintaan kuin antamalla käskyt niille jalkaväen osille, jotka joutuvat hänen toiminta-alueelleen. On vielä huomattava, että tavallisimmin lohkon voimat ovat hajallaan ja että rannikkolohkon komentajalla on myös omat rannikkopuolustustehtävänsä, joten koko lohkon alistaminen yhteistoiminnan tilapäisyyden vuoksi ei vastaa tarkoitustaan.

c) Yhteistoiminnan järjestely.

Päämajan tai MeV:n kom:n alaisten maavoimien joutuessa toimimaan rannikkolohkon alueelle, ei yleensä ole edullista alistaa lohkoa maavoimille eikä päinvastoin maavoimien pääosaa lohkolle. Kuitenkin vaatii edullisen taisteluratkaisun saavuttaminen mahdollisimman kiinteää yhteistoimintaa jo alusta alkaen, koska nopeaan ratkaisuun pyrkiminen takaa parhaimmat menestymisen mahdollisuudet.

Edellä on jo tuotu esille, että ainakin välittömästi päävoimien taisteluihin liittyvät lohkon maavoimat alistetaan yleensä päävoimien johtajalle, mutta lohkolla on tämän lisäksi muillakin tavoin mah-

dollisuus avustaa maavoimien taistelua. Tärkeä apu maavoimille olosuhteista riippuen voi olla *rannikkotykistöä*. Mikäli merimaalit eivät sitä ehdottomasti vaadi, on rannikkotykistöä käytettävä maamaalien ammuntaan, sillä jo linnakkeiden olemassaolokin riippuu nyt paljon maalla suoritettavan taistelun tuloksesta.

Vihollisen menestyminen maalla on riippuvainen siitä, miten nopeasti vihollinen saa maalle lisävoimia. Välillisesti siis lohkon komentaja voi avustaa maataisteluja *häiritsemällä* kaikin mahdollisin keinoin vihollisen toimintaa. Lohkolla itsellään voi tosin olla siihen pienet mahdollisuudet, mutta jo vartiomoottoriveneiden toiminta, vihollisen saaristoon kohdistuvan puhdistuksen sitkeä *viivyttäminen*, tykistötoiminta purkauspaikkoihin, ym. toimenpiteet vaikeuttavat vihollisen toimintaa sen vaikeimmalla hetkellä. Samoin on myöskin lohkolla mahdollisesti maavoimia, joita ei ole mahdollisuus liittää päävoimiin, mutta joiden käyttö samaan päätehtävään on kuitenkin välttämätön ja lohkon komentajan velvollisuutena.

Näiden kaikkien voimien käyttö, vaikka ne olisivatkin sijoitukseensa puolesta hajallaan, tulee kohdistua täysin yhdenmukaisesti ja keskitetysti vihollista vastaan. Tämän vuoksi, vaikka alistamisia näiden kesken kumpaankaan suuntaan ei olisikaan suoritettu, on yhteistoiminnan silti oltava kiinteää. Yhteistoiminnan tarkoituksenmukaisuuteen päästään parhaiten silloin, kun johtajien, siis päävoimien ja lohkon komentajan välillä on suora yhteys. Usein tämä saattaa olla vaikeaa ja vaikka teknillistä tietä yhteys saataisiinkin, se ei korvaa jatkuvaa *henkilökohtaista yhteyttä*, ja tämän vuoksi on yhdysupseerien käyttö edullista.

Yhdysupseerien tehtäviin kuuluisi mm. välittää ne toivomukset, joita maavoimien johto haluaa esittää avustuksen saamiseksi lohkolta, siis pääasiassa tykistöavustus. Toisaalta maavoimat tarvitsevat niitä tietoja, jotka lohkon johto omaa paikallisiin olosuhteisiin tai viholliseen nähden. Tämän vuoksi onkin edullisempaa, että lohko jo mahdollisimman ajoissa lähettää yhdysupseerin päävoimien johtajan luo. Tällöin johtaja jo ajoissa pääsee selvälle tilanteen siihenastisesta kehityksestä, lohkon voimien sijoituksesta ja lohkon mahdollisuuksista auttaa maavoimia, ja hänellä on mahdollisuus jatkuvasti kääntyä yhdysupseerin puoleen, silloin kun tulee kysymys asioista, jotka koskevat alueen sotilasmaantie-

teellisiä olosuhteita, rannikkotyökistön ampumamahdollisuuksia yms. Yhdysupseerin on oltava luonnollisesti sellainen henkilö, joka omaa sotilaallista arvostelukykyä, ja olisi eduksi, jos hän olisi perillä maavoimien taistelusta, koska hän silloin myös paremmin voi arvioida, mitkä mahdollisuudet lohkolla on tässä suhteessa liittää toimintansa ko. joukko-osaston tai yhtymän toimintaan.

Samat näkökohdat, mitkä edellä on esitetty, pitävät periaatteessa paikkansa myös kysymyksen ollessa *MeV:n kom:n* ja rannikko-puolustukseen määrätyn *sotatoimiyhtymän johtajan* keskinäisestä yhteistoiminnasta. Tässähän myös alistettiin yhtymän taisteluun välittömästi liittyvät *MeV:n kom:n* alaiset maavoimat yhtymälle, ja jatkuvan toiminnan *MeV:n kom:n* alaisten muiden voimien ja yhtymän välillä tuli edelleen olla kiinteä. Tällöinkin tuntuu edullisemmalta, että *MeV:n kom.* lähettää yhdysupseerin yhtymän esikuntaan. Tällä tavoin voi yhdysupseeri aina tarvittaessa ilmoittaa ne toimenpiteet ja mahdollisuudet, jotka rannikkopuolustusjoukoilla on avustaa yhtymän toimintaa. Samalla on yhtymän johdon helpompi orientoitua tilanteen kehitykseen, ja kun tässä toiminnassa yhtymälle on tarpeen ottaa huomioon rannikko-puolustuksen näkökohdat, niin niitäkin on helpointa pitää silmällä, kun yhtymän esikunnassa on rannikkopuolustusasioissa asiantuntija.

5. Johtopäätelmät.

1. Kun on erikoista syytä varata maavoimia maihinnousutorjuntaan kenttäarmeijan varsinaisen toiminta-alueen ulkopuolella, joiden voimien käyttö on vielä riippuvainen vihollisen toiminnasta eri kohdille rantaviivaa ja joiden voimien tehtävä rannikko-puolustukseen nähden on siis sama kuin *MeV:n kom:n* alaisten yleisten rannikkopuolustusvoimien, on näiden voimien yhdistäminen saman johdon, *MeV:n kom:n* alaiseksi tarkoituksenmukaisinta.

2. Kun *MeV:n kom:n* alaiset rannikkopuolustusvoimat eivät ole riittäneet estämään vihollisen maihinnousua ja operaatio vaatii suurempia voimia, ts. jonkin sotatoimiyhtymän, siirtyy uudella syntyneellä maarintamalla maataistelujen johto yhtymän komentajalle ja alistetaan hänelle kaikki ne eri maavoimat, jotka

välittömästi liittyvät tai voidaan käyttää ko. yhtymän avustamiseen tässä tehtävässä.

3. Ne maavoimien osat, jotka varataan jonkin lohkon varsinaisen tehtävän tukemiseksi ja joiden käyttö on yksinomaan lohkoa varten, on edullisinta alistaa lohkon komentajalle.

4. Yhdysupseerien käyttö edistää yhteistoimintaa ja on tarkoituksenmukaisempaa, että yhdysupseerin lähettää lohkon komentaja yhtymän tai joukko-osaston johtajan luo.

5. Ne lohkolle kuuluvat maavoimien osat, jotka välittömästi liittyvät tai voidaan käyttää joukko-osaston tai yhtymän avustamiseksi sen taistelussa, alistetaan tätä tehtävää varten yhtymän tai joukko-osaston johtoon.

Erilaiset olosuhteet ja tilanteiden kehitys aikaansaavat sen, että rannikkopuolustuksen ja kenttäarmeijan joukko-osastojen ja yhtymien välisiä komentosuhteita useimmiten ei voida ratkaista siten, että eri tehtävien asettamat vaatimukset parhaalla tavalla voitaisiin huomioon ottaa. Useinhan on luotettava vain siihen, että pyrkimys yhteistoimintaan korvaa sen epäkohdan, joka aiheutuu siitä, että keskitettyä johtoa ei aikaansaada, ja usein joutuukin kaksi rinnastettua johtajaa suorittamaan tehtävää, jossa seuraava korkeampi johtaja ei voi näiden yhteistoimintaa johtaa.

Vaikka onkin paljon luotettava johtajien taitoon päästä hyvään yhteistoimintaan ja eri olosuhteet voivat aiheuttaa edeltäpäin arvaamattomia tilanteita, on kuitenkin mahdollisuuksia jo etukäteen arvioida, mille pohjalle eri lohkoilla komentosuhteet olisi järjestettävä. Tähän antaa mahdollisuudet lohkojen maantieteellinen asema, sotilasmaantieteelliset olosuhteet, aseistus ja lohkon voimat sekä lohkon asema kenttäarmeijan tulevaan toiminta-alueeseen nähden. Näiden suunnitelmien tekoon on mahdollisuudet jo rauhan aikana niiden olosuhteiden muuttumattomuuden perusteella, jotka ovat ominaiset rannikkolohkoille. Suunnitelmien teko ja eri mahdollisuuksien arviointi kuuluu rannikkopuolustukselle itselleen osana sen rauhanaikaisista sotavalmisteluista, ja niiden on kuuluttava kiinteästi yhteen kenttäarmeijan suunnitelmien kanssa.

Toisena osallisena yhteistoiminnassa ovat maavoimat. Paitsi suunnitelmallista puolta komentosuhteisiin nähden, on tässä koulutuksellinen tekijä tärkeänä yhteistoiminnan onnistumisen edellytyksenä. Yhteistoiminnan onnistuminenhan riippuu suuresti siitä, missä määrin tunnetaan vieraissa olosuhteissa toimivan aselajin ominaisuuksia ja toimintatapoja. Rannikkopuolustuksessa palvelevilla upseereilla ovat mahdollisuudet tutustua kenttäarmeijan toimintatapoihin huomattavasti suuremmat kuin maavoimien upseereilla. Jo maavoimien suhteellisen suuruuden ja tärkeiden sekä ohjesääntöjen ja koulutuksen perusteella ovat rannikkopuolustuksen upseerit perillä maavoimien toimintatavoista. Sen sijaan omissa erikoisissa olosuhteissa toimiva rannikkopuolustus jää maavoimien upseereille pakosta enemmän tai vähemmän vieraaksi. Kun kuitenkin yhteistoiminnan perusteena ennen kaikkea on pidettävä molempien yhteistoimintaan osallistuvien puolien toistensa ominaisuuksien tuntemista ja kun sotilasmaantieteelliset olosuhteemme huomioon ottaen yhteistoiminta hyvin usein voi tulla kysymykseen, olisi paikallaan kiinnittää koulutuksellisessa suhteessa tähän seikkaan enemmän huomiota.

Edellä olevan haluan tuoda esille erikoisesti korostaakseni sitä merkitystä, mikä johtajien henkilökohtaisilla ominaisuuksilla ja koulutuksen avulla saadulla sotilaallisella arvostelukyvällä on. Aina on pyrittävä tarkoituksenmukaisimpaan järjestelyyn komentosuhteissa, mutta nämä vain helpottavat yhteistoimintaa, kun taas *parhaitenkaan järjestetyt komentosuhteet eivät johda hyvään yhteistoimintaan, jos johtaja ei tunne naapurina toimivaa aselajia tai jos hyvä halu yhteistoiminnan aikaansaamiseksi puuttuu.*